

COVID-19 SALGINI DÖNEMİNDE TEMEL GELİR UYGULAMASI TARTIŞMALARI BASIC INCOME APPLICATION DISCUSSIONS DURING THE COVID-19 EPIDEMIC

Melike ÇALLI KAPLAN

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

melikecalli07@gmail.com

ORCID: 0000-0002-1474-433X

ÖZ

Geliş Tarihi:
27.05.2022

Kabul Tarihi:
12.12.2022

Yayın Tarihi:
30.12.2022

Anahtar Kelimeler
Covid-19 Salgını
Sosyal Koruma
Temel Gelir

Keywords
Covid-19
Pandemic
Social Protection
Universal Basic
Income

Bu çalışmada, tüm dünyaya hızlı bir şekilde yayılan Covid-19 salgınının, dünyanın dört bir yanındaki toplumlarda ve ekonomilerde yarattığı şok etkilere karşı hükümetlerin aldığı temel önlemler ve bilhassa vatandaşlarına evrensel temel gelir sağlama ile ilgili tartışmalar üzerinde durulmaktadır. Covid-19 salgınının olumsuz etkisi karşısında hükümetlerin vatandaşlarına evrensel temel geliri mi yoksa alternatif sosyal koruma önlemleri ile geçici temel gelir mi sağlaması tartışılmaktadır. Tartışma yapılırken belirli ülkeler seçilmektedir. Tartışma, vaka sayıları yüksek olan ülkeler arasından gerek geçici gerekse evrensel temel gelir uygulamasını gündemine alan ve pilot çalışma başlatan ülkeler ile temel gelir uygulaması ile ön plana çıkan ülkeler seçilerek yapılmıştır. Ülkelerin Covid-19 döneminde sosyal koruma uygulamaları ISSA (Uluslararası Sosyal Güvenlik Teşkilatı) sayfasından ve mali destek uygulaması IMF (Uluslararası Para Fonu) sayfasından alınarak literatür taraması ile birleştirilip analiz edilmiştir. Sonuç olarak, ülkelerin Covid-19 salgınına karşı öncelikli olarak kısa vadeli ve geçici bir dönemi kapsayacak şekilde sosyal koruma önlemlerine yöneldikleri ortaya konulmuştur. Ancak bu çalışmada, ülkelerin Covid-19 salgını, doğal afetler, savaş vb. durumlarda uzun vadede ve daha kapsamlı olacak şekilde uygulamalara yönelmeleri gerektiği özellikle evrensel temel gelir uygulamasına geçmesinin yerinde olacağı vurgulanmaktadır.

ABSTRACT

In this study, the main measures taken by the governments against the shock effects of the Covid-19 epidemic, which has spread rapidly all over the world, to the societies and economies around the world, and especially the discussions about providing a universal basic income to their citizens are emphasized. In the face of the negative impact of the Covid-19 epidemic, it is discussed whether governments should provide their citizens with a universal basic income or a temporary basic income with alternative social protection measures. The discussion was made by selecting the countries with a high number of cases, which put the basic income application on their agenda and started a pilot study, and the countries that came to the fore with the basic income application. The social protection practices of the countries during the Covid-19 period were taken from the ISSA (International Social Security Organization) page and the financial support application from the IMF (International Monetary Fund) page, combined with the literature review and analysed. As a result, it has been revealed that countries tend to take social protection measures, primarily to cover a short-term and temporary period, against the Covid-19 epidemic. However, in this study, it is emphasized that countries should turn to long-term and more comprehensive applications, and it would be appropriate to adopt universal basic income in particular.

DOI: <https://doi.org/10.30783/newsosbilin.1122500>

Atıf/Cite as: Çallı Kaplan, M. (2022). COVID-19 salgını döneminde temel gelir uygulaması tartışmaları. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(4), 2121-2142.

Giriş

Dünya, tarih boyunca savaşlar, ekonomik krizler, doğal afetler ve bulaşıcı hastalıklar gibi birçok zorlu duruma tanık olmuştur. Bulaşıcı hastalıklardan biri olan ve tüm dünyayı 3 yıldır saran Covid-19 salgını, 31 Aralık 2019'da Çin'in Hubei eyaletindeki Wuhan şehrinde ortaya çıkmıştır. Bir hafta içinde, ilk vakaların canlı kümes hayvanları ve vahşi hayvanların da satıldığı bir deniz ürünleri pazarı ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Enfeksiyonun resmi adının Covid-19 salgını olduğu ve virüsünde SARS-CoV-2 olduğu belirtilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ, WHO) 11 Mart 2020'de, koronavirüsün yayılmasının küresel sağlık tehdidi oluşturduğunu ilan etmiştir. Çin, salgınla mücadele için ilk eğitim alanı haline gelmiştir ve radikal şekilde halk ve sağlık politikaları uygulayarak Covid-19 salgını ile mücadele örneklerini göstermiştir (Phelan, Katz ve Gostin, 2020: 709-710).

Avrupa'daki salgın gelişimi 10 Mart 2020'den sonra Çin'e göre daha fazla artmaktadır. Covid-19 salgını 16 Mart 2020 itibarıyla, dünya çapında 158 ülkede görülmektedir. 170.237 kişi enfekte olup, 6.526 kişi vefat etmiştir ve 77.788 kişi iyileşmiştir (Sutkowski, 2020: 3-4). Pandemi başlangıcından günümüze kadar toplam vaka sayılarının en yüksek olduğu ilk 10 ülke sırasıyla ABD, Hindistan, Fransa, Almanya, Brezilya, Güney Kore, Birleşik Krallık, İtalya, Japonya ve Rusya'dır. Türkiye ise 12. sırada yer almaktadır (WHO, 2022).

Tüm dünyaya hızlı bir şekilde yayılan Covid-19 salgını, dünyanın dört bir yanındaki toplumlarda ve ekonomilerde şok dalgaları yaratmaktadır. Hastalığı ve onu kontrol etmeye yönelik önlemlerin etkileri, salgına hazırlıklı olma ve daha genel olarak geçmiş, şimdiki zaman ve gelecek hakkında yepyeni soruları ortaya çıkarmaktadır. Ülkeler, aşı bulununcaya kadar hastalığı kontrol edebilmek için tam kapanma, kısmi kapanma gibi önlemler almıştır. Tam kapanma ve kısmi kapanma işletmeleri ve çalışanları olumsuz etkilemektedir. Covid-19 salgınının yayılmasını kontrol altına almak için uygulanan ekonomik faaliyet kısıtlamaları, dünyadaki yoksul ve savunmasız ailelerin çoğunun geçim kaynaklarını tehdit etmektedir. Küresel krize yanıt vermek için, hükümetler sosyal güvenlik ağı programlarını önemli ölçüde genişletmektedirler. Nakit transferleri bu genişlemenin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Hatta politika yapıcılar gündemlerine evrensel temel gelir sağlanıp sağlanamayacağı tartışmalarına da yer vermektedir.

Literatürde pandemin olası olumsuz etkilerini önlemeye yönelik evrensel temel gelir ve geçici temel gelir tartışmaları yer almaktadır. Örneğin Çetinkaya ve Akar (2021) yaptıkları çalışmada, Covid-19 salgını sürecinde ortaya çıkan sosyoekonomik sorunların etkilerini azaltmaya yönelik geçici temel gelir uygulanmasını değerlendirmektedir. De Wispelaere ve Morales (2021) çalışmasında pandemi döneminde finansal güvensizlikten korunma aracı olarak acil durum(geçici) temel gelirin odaklanmaktadır. Beken (2021) ise çalışmasında evrensel temel gelir deneyi ve projesi değerlendirmesi yapmaktadır. Standing (2020); Seçkiner Bingöl (2020) ise pandemi ile evrensel temel gelir uygulamasının zamanı geldi mi tartışmasını yapmaktadırlar. Prabhakar (2020) da pandemi de yoksulluk ve eşitsizliği gidermede evrensel temel gelir uygulaması mı yoksa farklı politika mı uygulamasına gidilmesi tartışmaları üzerinde durmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı ise pandemi döneminde ülkelerin gündemine aldığı evrensel temel gelirin uygulanıp uygulanamayacağını ortaya koymaktır. Belirtilen amaç doğrultusunda ise evrensel temel gelir mi yoksa alternatif temel sosyal koruma uygulamaları mı sağlanmasının Covid-19 salgınının hane halkı ya da bireylerin ekonomisi üzerinde olumsuz etkisini en aza indirebileceği tartışılmaktadır. Ayrıca pandemi sonrasında olası ekonomik şoklara karşı ülkelerin vatandaşlarına yönelik nasıl bir koruma önlemi alması üzerinde de durulmaktadır. Çalışma yapılırken ise evrensel temel gelir ya da en yakın uygulama düzenlemelerine yer veren, evrensel temel geliri gündemine alan ve temel sosyal koruma uygulayan ülke örnekleri irdelenerek sonuca bağlanmaktadır. Ülke örnekleri de Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre pandemi başladığından beri toplamda en çok vaka görülen ülkeler arasından evrensel temel gelir ve geçici temel gelir uygulayan ya da temel gelir tartışmasını gündemine alan ülkelerden ABD, Brezilya, Birleşik Krallık, Almanya, Güney Kore ile evrensel temel gelir uygulaması ile dikkat çeken bir ülke olan Kenya örneği seçilmektedir. Ayrıca Türkiye'de pandemi döneminde uygulanan politikalara da yer verilmektedir. Literatürdeki belirtilen çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada, ülke incelemeleri kapsamı farklı seçilmektedir ve kapsamı genişletilmektedir. Sadece geçici temel gelir uygulayan değil, evrensel temel gelir uygulayan ülkeler ile bu ülkelerin alternatif sosyal koruma uygulamaları da incelenerek tartışma yapılmaktadır.

Temel Gelir Kavramı ve Gelişimi

Evrensel temel gelir (koşulsuz temel gelir), herkese tek elden koşulsuz olarak verilen, gelir testi veya çalışma gereksinimi olmadan yapılan periyodik nakit ödeme şeklinde ifade edilir (BIEN, 2021). Temel gelir, düşünebildiğimiz kapsamlı bir küresel adalet modelinin olası bir kurumsal bileşeni olarak görülür (Boso, vd.: 2005). Temel gelir, siyasi bir topluluk tarafından tüm üyelerine bireysel olarak, gelir testi veya çalışma zorunluluğu olmadan ödenir (Van Parijs, 2006).

Evrensel temel gelirin periyodik olması, nakit ödenmesi, bireysel olması, evrensel olması ve koşulsuz olması gibi beş temel özelliği vardır (BIEN, 2021; Standing, 2016a). Temel gelir periyodik olarak diğer bir ifade ile düzenli aralıklarla ödenir. Temel gelirden önemli olan, her ay, form doldurma, sıraya koyma vb. olmadan otomatik olarak ödenmesidir (BIEN, 2021; Standing, 2016a). Evrensel temel gelir gıda pulları, konserve mal kutuları veya doğrudan bir ev sahibine ödenen konut yardımları gibi aynı yardımların aksine, doğrudan bir nakit transferidir. Nakit, alıcının uygun gördüğü şekilde dönüştürülebilir özelliğine sahiptir. Bazı yararlanıcılar yiyecek satın alacak veya kira ödeyecekken, diğerleri yakıt alacak veya gelecekteki güvenlik için tasarruf edecektir (Bidanure, 2019: 484). Temel gelir, bireysel bir gelir olmalıdır. Bu nedenle, medeni, aile veya ev durumuna bakılmaksızın her bireye ödenecektir. Diğer sosyal yardımların aksine, aile başına ödenen bir gelir değildir. Temel gelir aileye bir bütün olarak ödenirse, üyelerden biri istediği zaman kontrol edip dağıtabilir. Bu durumda temel gelir, hane içinde gelirin otomatik dağılımı varsayımından kopacaktır. Koşulları ne olursa olsun, her yetişkine eşit olarak ödenecektir (Martin, 2020:296-297). Evrenseldir, yani sosyoekonomik veya demografik kriterlere dayalı olarak herhangi bir belirli grubu hedef almamaktadır (Ghatak ve Maniquet, 2019:898). Koşulsuz yapılan bir ödemedir. Sadece çalışmaya istekli olduğunuzu kanıtladığınızda aldığınız diğer birçok refah programının aksine şartsız ödenen bir gelirdir. Ne kadar para kazandığınıza, genel olarak neye sahip olduğunuza ve temel geliri almak için herhangi katkı payı ödemenize bağlı olmadan ödenmektedir (Ward, 2021).

Bir temel gelir programı, yoksulluğu hafifletmek, ekonomik büyümeyi teşvik etmek, girişimcilik faaliyeti oluşturmak ve teknolojik inovasyon nedeniyle kaybedilen işleri değiştirmek için belirli bir gelir sağlamak için hükümet tarafından vatandaşlara yapılan ödemelerden oluşmaktadır (D’Mello, 2019). Temel gelir esas olarak yeniden dağıtıcı bir sosyal politika aracı olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, kuruluşu genellikle sosyal güvenlik hakkı, yeterli sosyal ve tıbbi hizmetler gibi sosyal haklara kadar uzanmaktadır. Herkese verilen sabit oranlı bir transfer olarak temel gelir, birçok refah devleti tarafından sosyal haklara dayalı sosyal güvenlik kavramını canlandıran ideal tipik evrensel yardım olarak tanımlanmaktadır (Kildal ve Kuhnle, 2005).

Temel gelir tartışmaları üzerinde çalışmalar ve araştırmalar yapanlar, temel gelir tartışmalarının çıkış noktasının temel güvence olduğunu bilmektedir (Standing, 2016b: 19). Temel Gelir programlarının mevcut sosyal yardımlara kıyasla avantajları, konuyla ilgili literatürde sıklıkla vurgulanmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır: a) *temel gelir, farklı sosyal yardımların faydalanıcıları arasındaki mevcut bölünmeyi ortadan kaldıracaktır;* b) *temel gelir, sosyal korumayı evrensel hale getirecek ve yoksulluk, kapsam açıkları ve karşılanmayan sorunları ortadan kaldıracaktır;* c) *temel gelir, bazı sosyal koruma faydalanıcılarının damgalanması sorunlarından kaçınmaktadır;* d) *gelir testi, alıcıların özel hayatının sosyal kontrolü ve dolandırıcılık problemlerini önleyecektir* e) *temel gelir, “yoksulluk tuzağı” ve “işsizlik tuzağı” ortadan kaldıracaktır;* f) *temel gelir, milyonlarca kişiyi idare ve teftiş masraflarından kurtaracak ve sosyal korumayı kolaylaştıracaktır;* g) *temel gelir, bireylerin özerkliğini artıracak ve aile yapısında, yaşam tarzlarında, işgücü piyasasında vb. değişiklikleri ortaya koymak için daha uygun olacaktır* (Noguera, 2001: 84).

Evrensel bir temel gelir fikri, tarihte sivil hakların kurulmasına, evrenselciliğin çok daha eski bir somutlaşmasına ve daha temel bir hak kümesine kadar uzanabilmektedir. Temel gelir önerisi, 18. yüzyılın sonlarında T. Paine “Tarım Adaleti” adlı çalışmasında formüle edilmiştir. (Laurinavičius ve Laurinavičius, 2016:52). Tarım Adaleti adlı çalışmasında “Benim dilediğim sadaka değil haktır, lütuf değil adalettir” (Standing, 2020:2) şeklindeki düzenleme ile temel gelirin sosyal adaleti sağlama fikrinden ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Uygulama, Thomas Paine ve Thomas Spence’in ilk kez tüm insanlar için temel refahı sağlamak amacıyla vergileri artırmayı ve serveti yeniden dağıtmayı önerdiği on sekizinci yüzyılın sonlarına kadar uzanmaktadır. 1960’larda, Amerikalı ekonomist Milton Friedman, geleneksel refah sistemlerine alternatif olarak yoksullar için “negatif gelir vergisini” savunarak bu fikri yeniden canlandırmıştır (Kagel, 2022). 20. yüzyılın sonunda bu fikir ekonomist P. Van Parijs (2005) tarafından daha da geliştirilmiştir. Bu fikir, ülkenin tüm vatandaşlarının, vatandaşların yaşam standardının yoksulluk sınırının üzerinde olmasını sağlayan “vatandaş maaşı” olarak adlandırılan koşulsuz bir aylık yardım aldığı varsayımına dayanmaktadır. Bu faydalar evrenseldir ve seçici değildir; bu, mali durumları veya ekonomik faaliyetlerinden bağımsız olarak tüm vatandaşların bunları alabileceği anlamına gelir (Laurinavičius ve

Laurinavičius, 2016: 52). Yüzyıllar boyunca temel gelir fikirlerine birçok isim verilmiştir. Temel gelir, devlet tarafından düşük gelirli birini güvence altına almak için fakir olduklarını ispat edebilenlere diğer bir deyişle açıkça gelir testi ile ispatlanarak verilen ‘asgari gelir’ teriminden farklıdır. Ayrıca, Kanada ve ABD’de yapılan tartışmalarda belirgin biçimde ortaya çıkmış bir terim olan “garantili yıllık gelir” den de farklıdır. Garantili yıllık gelir ortalama olarak test edilmiş bir gelir garantisini, bir tür negatif gelir vergisi anlamına gelmektedir (Standing, 2016b; 2020). Temel gelir programlarının ise aşağıdaki üç kriteri karşılaması zorunludur: 1) bireylere dağıtılması, (2) gelir testi olmaması ve (3) ekonomik faaliyette tarihsel düşüş olmaması. Hükümetler, vatandaşlarına ekonomik zorluklara karşı temel gelir dışında da çeşitli yardım programları uygulamaktadır. Tablo 1’de çeşitli hükümet yardım programları ve bu programlarla temel gelir arasındaki farklar yer almaktadır (Johnson ve Roberto, 2020: 231-232):

Tablo 1. Hükümet Yardım Programları Örnekleri

	Evrensel Temel Gelir	Garanti Edilmiş Gelir	Nakit Ödemeler	Negatif Gelir Vergisi	Kazanılan Gelir Vergisi Kredisi	Beslenme Programları
Periyodik	Evet	Evet	Değişir	Hayır	Hayır	Hayır
Bireysel Temelli	Evet	Evet	Değişir	Vergi Mükellefi	Vergi Mükellefi	Değişir
Evrensel	Evet	Hayır	Değişir	Hayır	Hayır	Hayır
Sınırlı Fon Kullanımı	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Evet
Ekonomik Etki	Direkt	Direkt	Direkt	1 yıla kadar	1 yıla kadar	Direkt

Not: Johnson ve Roberto, 2020:234.

Tablo 1’de bu yardım programlarını birbirinden ayıran özellikler yer almaktadır. Belirli programların fiili uygulaması, hükümetin eylemine bağlı olarak değişmektedir. Evrensel temel geliri diğer programlardan ayıran özellikler periyodik olarak ödenmesi, bireysel temelli ve herkese verilmesi, fon kullanımında sınır olmayan bir program olması şeklindedir.

Evrensel temel gelir sağlamayı savunanların en temel gerekçesi bireylere sağlanan gelirin yoksulluk oranını azaltıcı etkisi olduğu yönündedir. Ayrıca temel gelir eşitsizliğinin azaltılmasına, devletin sağladığı diğer programlara ihtiyacı azaltılmasında, fiziksel ve zihinsel sağlığı korunmasında, yüksek öğretimi daha erişebilir hale getirmede, çalışanların alacağı ücretleri arttırmada, evde bakım hizmeti yapan aileleri desteklenmede, aile içi şiddet mağdurlarını özgürleştirmede, girişimciliğe teşvik etmede, işçileri ekonomik şoklara karşı korumada etkili olduğu yönündedir (Livingston, 2022).

Evrensel temel gelir uygulaması ile ilgili çeşitli eleştiriler de mevcuttur. İlk olarak ve yaygın ortak karşı savunma, maliyettir. Brüt maliyet ile hesaplanmaktadır ancak gerçek maliyet daha az olacaktır çünkü gelir vergisi yükündeki bir değişiklik, alıcıların programı kısmen kendilerinin finanse etmesi anlamına gelmektedir. Bir başka eleştiri, evrensel temel gelirin en çok ihtiyaç duyanlara ulaşmamasıdır. Son olarak, evrensel temel gelirin çalışmayı caydırdığı korkusu vardır. Fakat koşulsuz nakit transferi alanlar incelendiğinde ise bu fikri destekleyen çok az kanıt bulunmuştur. Hatta işgücü arzı üzerinde minimum etkiye sahip olduğu ortaya konulmaktadır (Patel ve Kariel, 2021:1).

Pandemi Sürecinin Ekonomik, Sosyal ve Çalışma Yaşamına Etkileri

Pandeminin ekonomik etkileri önceki pandemilerden çok farklı olmayıp arz ve talep yanlı etkilerden kaynaklanan ekonomik ve sosyal etki boyutunda birçok olumsuz sonuçlar doğmaktadır. Salgının kontrol altına alınması için uygulanan sosyal izolasyon ve kısıtlama birçok sektörü dolaylı ve dolaysız etkilemektedir. Üretimi yavaşlamakta, gelirler ve dolayısıyla da tüketim ve tasarruflar üzerinde de azaltıcı etki olmaktadır (Türk vd., 2020: 626).

Covid-19 salgınının potansiyel olumsuz ekonomik etkisini anlamak için, şokların ekonomiyi nasıl olumsuz etkileyeceğini anlamak önemlidir. Carlsson-Szlezak ve ark. (2020a) ve Carlsson-Szlezak vd. (2020b)'e göre üç yönden ele alınmaktadır: Birincisi, mal ve hizmetlerin tüketiminin azalmasıyla ilgili olan doğrudan etkidir. Pandeminin uzun sürmesi ve sosyal mesafe önlemleri, tüketicileri evde tutarak, ihtiyari harcamalara karşı dikkatli davranarak ve uzun vadeli ekonomik beklentiler konusunda kötümser olarak tüketici güvenini azaltabilmektedir. İkincisi, finansal piyasa şokları çalışanları dolaylı etkilemekte ve reel ekonomi üzerinde etkisi olmaktadır. Hane halkı serveti muhtemelen düşecek, tasarruflar artacak ve tüketim harcamaları daha da azalacaktır. Üçüncüsü, arz yönlü kesintilerden oluşmaktadır; Covid-19 üretimi durdurdukça tedarik zincirlerini, işgücü talebini ve istihdamı olumsuz etkileyecek, işten çıkarma sürelerinin uzamasına ve işsizliğin artmasına neden olacaktır. Nitekim ILO 2021 raporu da belirtilen durumu desteklemektedir. Rapora göre, *küresel işgücü katılım oranının 2020'de 2,2 yüzdilik puan azalarak %58,4'e düşmesine neden olmuştur. Küresel işsizlik 2020'de sayısal olarak 33 milyon, 1,1 yüzdilik puan artarak %6,5'e yükselmiştir (ILO, 2021).*

Covid-19'un ekonomideki gelir akışları üzerindeki etkisi de açıklanmaktadır. Birincisi, haneler maaş alamamakta ve dolayısıyla tüketim ve tasarruf seviyeleri düşmektedir. Tasarruflardaki azalma yatırımı azaltır ve dolayısıyla nihayetinde sermaye stokunu azaltır. İkincisi, hane halkları ithalata olan taleplerini azaltır, bu da dünyanın geri kalanı için geliri azaltır ve dolayısıyla ülkenin ihracatı düşer. Üçüncüsü, talep / arz şokları yurtiçi ve yurtdışı tedarik zincirlerinde aksamaya neden olur. Dördüncüsü, önceki tüm şoklar ve aksamalar, üretimde düşüşe yol açarak üretim faktörlerinin kullanımında azalmaya neden olur. Bu durumda işgücü, azalan çalışma saatleri veya işten çıkarmalar ve dolayısıyla daha düşük kazançlar nedeniyle sermayeden daha fazla etkilenmektedir (Baldwin 2020).

Covid-19 salgınının 2020 yılında 88 milyon ile 115 milyon kişiyi aşırı yoksulluğa iterek, ekonomik daralmanın ciddiyetine bağlı olarak 2021 yılına kadar toplam 150 milyona yükseltecekleri tahmin edilmektedir. İki yılda bir yayınlanan Yoksulluk ve Paylaşılan Refah Raporu'na göre yeni yoksulların çoğunun zaten yüksek yoksulluk oranına sahip ülkelerde olacağı da belirtilmektedir. Orta gelirli ülkelerin bir kısmının, önemli sayıda insanın aşırı yoksulluk sınırının altına kaydığını görmesi olasıdır. Raporda, toplamın yaklaşık %82'sinin orta gelirli ülkelerde olacağı tahmin edilmektedir (Worldbank, 2020).

Covid-19 salgınının ekonomik ve çalışma yaşamı dışında sosyal yaşamda da olumsuz etkileri mevcuttur. Ülke çapında kapanma uygulanması, halkın günlük yaşamını bozmaktadır. Bazıları için kapanma sonrası artan anksiyete ve depresyon duygularına dair raporlar mevcuttur. En büyük stres etkeni, kaybetme duygusudur. Destek ve kaynaklara erişimin azalması nedeniyle devam eden ruh sağlığı koşullarından muzdarip olanlar için önemli bir zararlı etki olmuştur. Covid-19 salgını, destek seçeneklerinin azalması, sömürü ilişkilerinde artış ve hane halkı içindeki afetle ilgili istikrarsız durum nedeniyle aile içi istismar vakalarını dünya çapında çarpıcı bir şekilde arttırdığı görülmektedir. Sonuç olarak, Fransa'da aile içi istismar olaylarında% 32-36, ABD genelinde% 21-35 artış, Birleşik Krallık'ta aile içi istismar yardım hattı aramalarında% 25 ve aile içi istismar desteğiyle ilgili Google aramalarında ise % 75 artış olmuştur (Alradhawi, 2020:147).

Pandeminin Yarattığı Ekonomik Sorunlara Çözümler

Pandeminin yarattığı ekonomik sorunlara çözüm olarak hem kısa vadede hem de uzun vadede önümüzdeki yıllarda bir dizi politika önlemi önemlidir. Kısa vadede, merkez bankaları ve hazineler, virüs salgını devam ederken bozulan ekonomilerin işlemeye devam etmesini sağlamalıdır. Finansal stres karşısında hükümetler için kritik bir rol vardır. Faiz oranlarının düşürülmesi merkez bankaları için olası bir yanıt olsa da şok sadece bir talep yönetimi sorunu değil, parasal, maliye ve sağlık politikası müdahalelerini gerektiren çok yönlü bir krizdir. (McKibbinand Fernando,2020:50). Krizin etkilerini azaltmak ve durağan bir iktisadi ortamı sağlamak için parasal genişleme sağlanmalıdır. Aynı zamanda toplam talebi arttırmak için genişlemeci maliye iktisat politikalarının uygulanmasında bir uzlaşma vardır (Çolak, 2020:19).

Ülkeler Covid-19'un ekonomik yönetiminde farklı önceliklerle ve tutarlarda bir mali müdahale gerçekleştirirken nihai hedefler işçiyi korumaya yönelik düzenlemelerin, işverene yönelik mali önlemlerin, ihracata yönelik müdahalelerin ve düşük gelir gruplarına yönelik transferlerin ortaya konulması olmuştur (Baldwin ve Mauro, 2020). Hükümetler, sosyal koruma programlarında benzeri görülmemiş bir genişleme ile karşılık vermektedir. 20

Mart ve 12 Haziran arasında 195 ülke, tahmini 1,7 milyar kişiyi kapsayan 1.024 yeni sosyal koruma önemi uygulamaya koymuştur. Nakit transferleri bu genişlemenin büyük bir bölümünü oluşturmakta ve 1,2 milyar kişiye ulaşmaktadır (Gentilini vd., 2020). Covid-19 salgını ayrıca temel gelir fikrine yeni bir ivme kazanmıştır. Krizin bu kadar çok finansal kayıp ve belirsizlik yaratması ve federal teşvik paketlerinin milyonların ihtiyaçlarını karşılayamaması nedeniyle, savunucular vatandaşların bir tür garantili gelire umutsuzca ihtiyaç duyduğunu savunmaktadır. Dünyanın dört bir yanında, ülkeler bunu test etmek için pilot programlar yürütmektedirler (Gentilini vd., 2020). Pandeminin neden olduğu aksaklıkların sonuçlarını azaltmanın bir yolu olarak devlet tarafından garanti altına alınan, vergiden muaf, düzenli bir geliri garanti etme fikri ortaya atılmaktadır. Evrensel temel gelirin, gelir güvencesizliğini hızla azaltarak yoksulluğu önleyeceği; ayrıca toplam talebi teşvik ederek Covid-19 sonrası dönemde ekonomik toparlanmanın hızlandırılmasına önemli ölçüde katkıda bulunabileceğini öne sürülmektedir (Lavinias,2020). Nitekim önceki uygulamalar temel gelirin yoksulluğu azaltıcı ve ekonomik toparlanmayı desteklediği görülmektedir. Örneğin, Speenhamland Sistemi adı verilen dünyanın ilk garantili gelir programı, 1795 ve 1834 yılları arasında kırsal İngiltere'deki birçok aileyi açlıktan kurtardığı tespit edilmektedir. 2007 ve 2009 yılları arasında, Namibya'daki Temel Gelir Hibe programı, ülkenin yoksulluk oranını neredeyse yarıya indirmektedir. 2003 ve 2015 yılları arasında Brezilya'da Bolsa Familia adlı garantili bir gelir programı, ülkenin yoksulluk oranını dörtte üçten fazla azaltmıştır Alaska Üniversitesinin Alaska Daimî Fonu üzerine yaptığı 2016 tarihli bir araştırma, tüm eyalet sakinlerine mütevazı bir nakit ödeme (yılda yaklaşık 1.000 dolar) veren bir program, her yıl 15.000 ila 25.000 Alaskalıyı yoksulluktan uzak tuttuğunu ortaya koymaktadır. Kenya ve Uganda'da GiveDirectly tarafından yürütülen evrensel temel gelir denemeleri, katılımcıların kazançlarını, varlıklarını ve beslenmelerini artırmaktadır. 2017 yılında, Ontario'daki bir temel gelir pilot programı, katılımcıların daha fazla tasarruf etmelerine, borçlarını ödemelerine ve yaşam standartlarını iyileştirmelerine yardımcı olduğu tespit edilmektedir. Aynı yıl Finlandiya'da yapılan bir başka deneme, katılımcıların finansal sağlığını önemli ölçüde iyileştirdi. İranlılara günde yaklaşık 1,50 dolara eşit nakit transferi sağlayan İran'ın temel gelir programı hakkındaki 2019 UNICEF raporu, bu ülkedeki yoksulluğu önemli ölçüde azalttığı ortaya konulmaktadır. (Livingston, 2022).

Pandemi sonrasında uygulanacak politika tartışmaları, ekonomiyi hareketlendirmek için büyük teşvik paketlerine duyulan ihtiyaç üzerinde yoğunlaşmaktadır (Leach vd., 2021: 6). Buradaki amaç, büyümeyi teşvik etmek ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kullanılan Keynesyen tip teşvik biçimleriyle ekonomileri yeniden düzenlemektir. Bununla birlikte, bu yaklaşımlarda sorun ise ekonomik büyümeyi artırmak için standartlaştırılmış yatırımlar yoluyla mevcut yapıları sabitlemeye odaklanılmasıdır (Leach vd., 2021: 6). Ayrıca Pandemi, mevcut ekonomik sistemin eksikliklerini ortaya koymaktadır ve evrensel temel gelire olan ilgide bir artış yaratmaktadır. Ayrıca pandemi ile hükümetlere, rantiyeye kapitalizminden daha adil, etik ve ekolojik bir ekonomiye aşamalı bir geçişi ilerletmek için bir fırsat penceresi açıldığını ileri sürülmektedir. Temel gelirin, yirmi birinci yüzyılda iyi bir toplum vizyonu için yeni bir gelir dağıtım sistemine geçişin önemli bir parçası olabileceği vurgulanmaktadır (Standing,2020:7).

Pandemi Döneminde Ekonomik Sorunlara Çözüm: Evrensel Temel Gelir Uygulaması ile Diğer Alternatif Uygulamalar ve Ülke Örnekleri

Covid-19 salgını, sosyal koruma programlarının uygulamasının genişletilmesine, sosyal koruma programı kapsamının arttırılmasına ve yeni programların oluşturulmasına yol açmıştır. Ülkeler, pandeminin çeşitli etkilerinin üstesinden gelmek için farklı uygulamalara yönelmiştir. Sosyal koruma programı, kriz sırasında uygulanan kısıtlamalara karşı toplumun direncini artırmak için bir araç olarak kullanılmaktadır (Abdoul-Azize ve El Gamil,2021:115).

Boessenkool (2020a)'a göre Covid-19 ile özellikle ekonomi ve sağlık alanında ortaya çıkan sorunları ağırlaştırılan unsur bireylerin çalışmaya ait gelirlerini kaybetmiş olmasıdır. Bu nedenle, her ne kadar uzun dönemde evrensel temel gelir uygulamasını doğru bulmasa da kısa vadeli ve geçici bir "Kriz Temel Gelirinin" hayata geçirilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu türde bir temel gelir sağlanırsa dolaylı ücret sübvansiyonu gibi çalışarak katılım kolaylığı ile firmalara ve çalışanlara gerekli destek oluşacaktır (Boessenkool, 2020b). Pandemi krizi sürecince her sakine aylık nakit ödeme şeklinde acil durum(geçici) temel gelirin sağlanması pandemi politikası yanıtında kritik ve zamanında bir rol oynayabileceği de ileri sürülmektedir. Acil durum temel gelir önerisi ile evrensel temel gelir arasındaki temel fark, acil durum temel gelirin doğası gereği özellikle pandemi müdahalesinin maliyetlerini

hafifletmeye yönelik geçici bir önlem olmasıdır. Acil durum temel gelir programları süre açısından farklılık gösterebilir. Daha katı versiyonları sadece acil karantina dönemini (örneğin 3 ay) kapsayacak ve söz konusu önlemler kademeli bir gevşeme aşamasına girer girmez tükenecektir. Daha cömert planlar için ise 6 aylık bir ödemeyi önermektedir. Ayrıca, daha kısa planların politikacılar tarafından kabul edilmesi daha olası görülmektedir. İlk etapta kısa vadeli olan geçici temel geliri savunulması siyasi fizibilite açısından düşünüldüğünde, daha iyi bir strateji olarak görülmekte ve uygulandıktan sonra ise daha uzun bir süre için uzatmaya çalışılması vurgulanmaktadır (De Wispelaere ve Morales, 2021: 249-250). Sadece geçici temel geliri savunanlar değil evrensel temel gelir uygulaması tartışmasına karşı olumlu yönde artış oluşturmaktadır ve önemli bir kamu politikası planı olarak görülmektedir (Nettle vd., 2021: 2; Prabhakar, 2020). Bu çalışmada da hükümetlerin evrensel temel gelir uygulamaları sistemlerine dâhil etmesi gerektiği savunulmaktadır. Bu doğrultuda da seçilmiş ülkelerin pandemi dönemindeki uygulamaları incelenmektedir.

Kenya Temel Gelir Uygulaması ve Diğer Uygulamalar. Evrensel bir temel gelir sistemine yönelik en uzun soluklu ve en iddialı girişim şu anda Kenya'da yürütülmektedir. Kâr amacı gütmeyen GiveDirectly, 2016 yılından beri Kenya'nın Siaya ve Bomet ilçelerinde 14.000'den fazla haneye doğrudan nakit ödeme şeklinde yapılmaktadır. Program 2028 yılına kadar sürdürme amacı gütmektedir (Eckas, 2021).

Bu araştırma, Kenya'da sırasıyla 940.000 ve 860.000 nüfuslu Siaya ve Bomet İlçelerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar, evrensel bir temel gelirin ekonomik sonuçlar, zaman kullanımı, risk alma, cinsiyet ilişkileri ve yaşam hedefleri üzerindeki etkilerini değerlendirmek için GiveDirectly ile ortaklık yapmıştır (Banerjee, vd., 2020). Programda, nakit ödeme alanlar, uzun vadeli, kısa vadeli, toplu ödeme ve bir kontrol grubu olmak üzere dört gruba ayrılmıştır. Uzun süreli alıcılara, 12 yıllık program süresince her yetişkine günde 0,75 ABD doları verilmiştir. Bu miktarın, gıda giderleri ile temel sağlık ve eğitim ihtiyaçlarını yeterince karşılayacağı düşünülmektedir. Kısa vadeli alıcılar, temel ihtiyaçlar için iki yıl boyunca günde 0,75 ABD doları almıştır. Üçüncü gruba, tek seferlik 500 \$ tutarında bir toplu ödeme verilmiştir. Son olarak, kontrol grubu herhangi bir ödeme almamıştır (Eckas, 2021). Araştırma sonuçları incelendiğinde, Kenya'da evrensel temel gelir elde edenlerin daha iyi gıda güvenliği yaşadığı ve son 30 gün içinde açlık yaşamalarını bildirme oranlarının düştüğü görülmüştür. Açlık oranlarının %68'den %57'ye düşmüştür ve en güçlü iyileşmeler uzun vadeli alıcılar grubunda görülmüştür (Eckas, 2021). Akıl sağlığı da dâhil olmak üzere genel sağlığa bakıldığında, hane halklarının bir hane üyesinin hasta olduğunu bildirme olasılıkları yaklaşık yüzde altı puan daha azalmıştır. Ayrıca araştırmada, hastane kullanımının azaldığı ve bunun da hastane kapasitesinin korunmasına yardımcı olduğu belirtilmektedir. En az bir gelir akışının sabit kalacağı konusunda gönül rahatlığına sahip olmanın Kenya'nın karşı karşıya olduğu ekonomik belirsizliğe karşı refahı iyileştirmede önemli bir rol oynadığı ortaya konulmaktadır (Eckas, 2021).

Covid-19 salgını gibi beklenmedik durumlar, önceden var olan cömert bir evrensel temel gelire erişimin bir dizi refah ölçüsü üzerinde az da olsa olumlu etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Ancak evrensel temel gelirin şoklarda ve pandemi gibi durumlarda tercih edilen bir araç olma ihtimalinin düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum evrensel temel gelirin başarısız olduğu anlamına gelmemektedir. Bu tür beklenmedik durumlara karşı temel gelirin uygun bir biçimde tasarlanmadığını göstermektedir (Banerjee, vd., 2020:25). Diğer bir ifade ile beklenmedik durumlara karşı temel gelir uygulamasının sistematikleştirilmesi gerekmektedir.

Kenya'da temel gelir dışında uygulamalar da söz konusudur. Ulusal Cinsiyet ve Eşitlik Komisyonu, kırsal kesimdeki kadınların Covid-19 pandemisi sırasında karşılaştıkları çeşitli zorluklara karşı desteklemektedir. Mombasa'daki yaklaşık 24.000 savunmasız ailenin her biri, ulusal hükümet ve Dünya Gıda Programı arasındaki yeni bir ortaklık kapsamında dört kişilik bir ailenin aylık gıda ve beslenme ihtiyaçlarının yarısını karşılamaya yetecek kadar maaş almıştır. Covid-19 salgını nedeniyle gelir kaybı yaşayan gayri resmi kentsel yerleşim yerlerindeki aileleri hedef alan nakit temelli destekler düzenlenmiştir. Kadınlar ve çocuklar için nakit ve ek beslenme desteği üç ay boyunca sağlanmıştır (ISSA, 2021). Kenya, Nairobi ve Mombasa'nın gayri resmi yerleşimlerinde yaşayan Kenya'nın en savunmasız 120.000 kişisini hedefleyen Mobil nakit transferlerini oluşturmuştur (ISSA, 2021).

Amerika Birleşik Devletleri (ABD). ABD, en yüksek Covid-19 vaka sayılarına sahip ülke olarak karşımıza çıkmaktadır. ABD'de, Covid-19 salgını sebebiyle işgücü piyasasında eşi benzeri görülmeyen bir şok

meydana gelmiştir. Covid-19 salgını nedeniyle ortaya çıkan ekonomik gerileme, Amerika’da işsiz sayısını 2020 Şubat ayında 6,2 milyondan Mayıs 2020’de 20,5 milyona yükselterek 14 milyondan fazla artışa neden olmuştur. İşsizlik oranı Şubat’ta %3,8’den Mayıs ayında %13’e yükselmiştir (Kochhar, 2020).

Hükümetin, Covid-19 salgını ile mücadele kapsamındaki düzenlemeleri, Tablo 2’de ayrıntılı şekilde ele alınmaktadır.

Tablo 2. ABD'deki Covid-19 Salgını ile Mücadele Kapsamındaki Düzenlemeler

EKONOMİK/ MALİ DESTEK PAKETLERİ	• 11 Mart 2021’de Meclis 1.844 milyar dolar maliyeti olan koronavirüs yardımı sağlayan Amerikan Kurtarma Planını onaylanmıştır. • 483 milyar ABD doları Maaş Koruma Programı ve Sağlık Hizmetlerini Geliştirme Yasası (Paycheck Protection Program and Health Care Enhancement Act) kabul edilmiştir. • 2,3 trilyon ABD Doları (GSYİH’nın yaklaşık %11’i) Koronavirüs Yardımı, Yardım ve Ekonomi Güvenliği Yasası (CARES ACT) kabul edilmiştir. • 8,3 milyar ABD Doları Coronavirus Hazırlık ve Müdahale Ek Ödenek Yasası onaylanmıştır.
SOSYAL YARDIMLAR	Nakdi Yardımlar • Yetişkinlerin her birine 1.200\$ ve çocukların her birine 500\$ verilecektir. • Bekârlar için 75,000 ABD doları, hane reisleri için 112,500 ABD Doları ve evli çiftler için ortak başvuruda 150,000 ABD Doları ile başlar. Aynı Yardımlar • Virüsten etkilenen Ailelere 5 milyon dolarlık bakkal kuponu sağlayacaktır. • Pandemi sırasında Safeway süpermarketlerinden yiyecek, temizlik malzemeleri ve diğer ev eşyalarını satın almalarına yardımcı olmak için 6.250 aileye kupon başına 800 dolar içermektedir. • “Ailelerin İlk Koronavirüs Müdahale Yasa” ile okul çağında çocukları olan ve okulların kapanmaması durumunda ücretsiz veya indirimli yemeklerden yararlanacak olan hanelere acil gıda yardımı.
SOSYAL SİGORTA	• “Ailelerin İlk Koronavirüs Müdahale Yasası”, okulları kapanan çocuklarına bakan ebeveynlerin en fazla <i>12 hafta ücretli aile izni</i> almasına izin verilmesi. • Ayrıca, günlük 200 dolara kadar, kişinin normal ücretinin % 67’si oranında 12 haftaya kadar ücretli aile ve sağlık izni sağlanması. • Konser ve serbest meslek sahipleri de bu avantajları vergi kredisi şeklinde alınmaktadır. • Koronavirüs, Yardım, Yardım ve Ekonomik Güvenlik Yasası (CARES Yasası), işverenlerin, Sosyal Güvenlik vergilerinin işveren payının yatırılmasını ve ödenmesini ve serbest meslek sahibi kişilerin belirli serbest meslek vergilerinin ödenmesini 27 Mart’tan 31 Aralık 2020’ye ertelemiştir. • COBRA olarak bilinen hükümet programı aracılığıyla sigorta satın almak, geçici olarak çok daha ucuz hale getirilmektedir.
İŞGÜCÜ PİYASASI	• CARES Act tarafından oluşturulan Maaş Koruması Programı, küçük işletmelere, sosyal haklar da dâhil olmak üzere 8 haftaya kadar bordro maliyetlerini ödemeleri için fon sağlamaktadır. • Fonlar ayrıca ipotek, kira ve kamu hizmetlerine faiz ödemek için de kullanılabilir. • Maaş Koruma Programı, küçük işletmelere çalışanların işte tutulması ve diğer bazı masraflar için destek sağlanması

Not: IMF (2021);ISSA (2021); Gentilini vd., (2020) kaynaklarından yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 2’ye göre ABD, Maaş Koruma Programı ve Sağlık Hizmetlerini Geliştirme Yasası, Yardım ve Ekonomi Güvenliği Yasası, Koronavirüs Hazırlık ve Mücadele Ek Ödenek Yasası, Koronavirüs ile İlk Mücadele Yasası olmak üzere belirli yasaları kabul etmiştir. Yasalar doğrultusunda ise çeşitli ekonomik ve mali destek paketleri de

onaylamıştır. Sosyal yardım uygulamasında özellikle temizlik malzemeleri, yiyecek ve diğer ev ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturulan yardım kuponları ön plana çıkmaktadır. Sosyal sigorta uygulamaları incelendiğinde ise okulları kapanan ve çocuklarına bakmak zorunda olan ebeveynlere sınırlı da olsa ücretli izin hakkı tanınmaktadır. Pandemide birçok ülkede dezavantajlı konumda olan sanatçı ve serbest meslek sahiplerine vergi kredisi desteği sağlanmaktadır. CARES Act uyarınca işverenlerin, sosyal güvenlik vergilerinin işveren payının yatırılmasını ve ödenmesini ve serbest meslek sahibi kişilerin belirli vergilerinin ödenmesi ertelenmektedir. CARES Act uyarınca Maaş Koruması Programı kapsamında küçük işletmelere, sosyal hakları da kapsayarak 8 haftaya kadar bordro maliyetlerini ödemeleri için fon sağlamaktadır. Ayrıca kısa çalışma ödenekleri ile ilgili düzenlemeler de yer almaktadır. İşten çıkarma yerine kısa süreli çalışma tercih edilmesi halinde hükümet 26 hafta boyunca kısa çalışmalara dair ödemeleri üstlenmektedir (Reed ve Schulteis, 2020).

ABD’de evrensel temel gelire tam olarak uygulandığı tek eyalet Alaska’dır. 1982’den beri Alaska Daimi Fonu tarafından finanse edilen uygulamaya göre en az 1 yıl Alaska’da ikamet eden her vatandaşa yıllık 2.000 Dolar yardım alabilmektedir (Seçkiner Bingöl, 2020). Uygulama ile her yıl her yıl 15.000 ila 25.000 Alaskalı’nın yoksulluktan uzak tutulduğu tespit edilmiştir (Livingston, 2020).

ABD’de pandemi döneminde ayrıca örnek bir proje olarak Denver Temel Gelir Projesi uygulaması başlatılmıştır. Evsiz bireylere garantili gelir sağlamanın etkisini inceleyen ilk büyük çaba olarak karşımıza çıkmaktadır. Proje Denver Colorado’lu iş adamı ve hayırsever Mark Donovan tarafından oluşturulmuştur ve Tesla hissesini satarak elde ettiği 500.000 dolarlık sermaye ile projeyi başlatmıştır. Pilot çalışma Denver Üniversitesi Konut ve Evsizlik Araştırmaları Merkezi tarafından kontrol grubu denemesi yürütülmektedir (Knight,2021).

Covid-19’dan doğrudan etkilenen bireylere 2020 ortalarında aylık 1.000 ABD doları hibe verilmeye başlanmıştır. Denver Temel Gelir Projesi ile bireylere temel gelir pilot uygulaması Ocak 2021’de başlatılmıştır. Proje kapsamında, bireylerle program aracılığıyla iletişim kurulacak ve gerekirse ek destek amacıyla 15 ortak kuruluş aracılığıyla 2000 potansiyel alıcının başvuruları kabul edilecektir. Bu potansiyel gruptan başvuruların 820’si rastgele üç gruptan birine atanacaktır. A Grubu, önden 6.500\$ ve ardından 11 ay boyunca 500\$/ay alacak. B Grubu, 12 ay boyunca aylık 1.000 ABD doları alacaktır. C Grubu bir karşılaştırma grubu olacak ve anketleri tamamlamak ve temel gelirin etkisini görmeyi sağlamak için ayda 50\$ alacaktır. Programın 2022 yılına kadar 20 ek şehir ve 2023 yılına kadar 200 şehir daha 100.000’den fazla kişi üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olacağı ve aynı zamanda programın ekonomik adaleti anlamlı bir şekilde artırırken evsizliği önemli ölçüde azaltması beklenmekte ve uygulamanın gidişatına da yön vereceği yönünde beklentileri vardır (Donovan, 2021).

Brezilya. Brezilya’da ilk Covid-19 vakası 26 Şubat 2020’de ortaya çıkmıştır. Brezilya Hükümeti insanlara evde kalmalarını, kalabalıktan kaçınmalarını ve yalnızca acil durumlarda evlerinden çıkmalarını belirtmiştir. Diğer ülkelerde olduğu gibi ticarete ara verilmiş sadece eczaneler, süpermarketler, restoranlardaki paket servisler, benzin istasyonları ve diğer birkaç temel hizmet veren yerler işlevsel kalmıştır. Birçok insan çalışmamakta ve yeterince gelir elde edememektedir (Coelho, 2020).

Federal hükümet Şubat ayında “ulusal öneme sahip bir halk sağlığı acil durumu” ilan etmiştir. Mart ayında Ulusal Kongre, 2020 yılı sonuna kadar kamu harcamalarında mevcut sınırların ötesinde bir artışa izin veren 6 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname yayınlamıştır. 2 Nisan 2020 tarih ve 13.982 sayılı Kanun ile acil yardım oluşturmuştur. 2 Eylül 2020 tarihli 1.000 Sayılı “Geçici Tedbir, Acil Yardımın Genişletilmesi” oluşturulmuştur. Her iki düzenlemenin amacı Covid-19 pandemisinin yarattığı ekonomik kriz nedeniyle, kişi başına düşen gelir düzeyi daha düşük olan nüfus üyelerine düzenli bir gelir akışını garanti etmektir (Yamasaki ve Rodopoulos, 2021: 20).

Brezilya’da hiçbir zaman koşulsuz bir program olarak uygulanmamasına rağmen, bugün 14,3 milyon aileyi veya Brezilya nüfusunun neredeyse ¼’ünü oluşturan yaklaşık 47 milyon nüfusu kapsayan, gelir testi ile yapılan 2003 yılından beri Bolsa Família programını (Aile Ödenek Programı) uygulamaktadır. (Coelho,2020). Bolsa Família programı ile eşitsizliğin azaltılmasına yardımcı olduğu tespit edilmiştir. Fakat bu program gerçek bir evrensel temel gelir değildir. Ödemeler sadece düşük gelirli ailelere yöneliktir (Livingston,2022).

Brezilya’da pandemide,160’tan fazla Brezilyalı sivil toplum örgütü ve hareketinden oluşan bir koalisyon ile “A Renda Básica que Queremos” (İstedğimiz Temel Gelir) sloganı ile evrensel temel gelir uygulamasını teoriyi

pratiğe dönüştürmek için kampanya başlatılmıştır. Kampanya, Brezilya ulusal Kongresi'nin birkaç üyesine ayrıntılı bir politika önerisi sunulmuştur ve bu öneri daha sonra yasa oluşturulması yönünde gündem olmuştur. Öneri 30 Mart'a kadar federal milletvekilleri ve senatörler tarafından oybirliğiyle onaylanmıştır. Sonrasında Başkan Jair Bolsonaro tarafından onaylanmıştır (Telles,2020). Birçok aktivist, uzman ve politikacı tarafından Covid-19 pandemisi azaldıktan sonra acil temel gelirin kalıcı hale geleceğini beklemektedir (Telles,2020).

Brezilya'nın acil temel gelir sağlama dışında Covid-19 salgını ile mücadele kapsamında ekonomik ve mali destek paketleri, sosyal yardımlar, sosyal sigorta düzenlemeleri ve işgücü piyasası düzenlemelerini kapsayan önlemleri de bulunmakta ve Tablo 3'te ayrıntıları yer almaktadır:

Tablo 3. Brezilya'da Covid-19 Salgını ile Mücadele Kapsamındaki Düzenlemeler

EKONOMİK/MALİ DESTEK PAKETLERİ	• COVID-19'un etkisini azaltmak için 2020'de GSYİH'nın yüzde 12'sini oluşturan bir dizi mali önlem alınmıştır.
SOSYAL YARDIMLAR	Nakdi Yardım • Bolsa Familia programı ile 1 milyon aileye 3 milyar R\$ yardım. • Kayıt dışı çalışanlar için ayda 115 \$'lık (veya asgari ücretin %60'ı) 3 aylık acil nakit transferi sağlama. • Acil Yardım Desteği. • Aldir Blanc yasası, sanat ve kültür çalışanları için 600 R\$ acil durum ödeneği getirmektedir. • Engelli yaşlılar ve aşırı yoksul bireyler için koşulsuz nakit transferidir. Aynı Yardımlar • Pandemi sırasında nüfusun savunmasız kesimlerine 323.400 gıda sepeti dağıtmıştır. • Ailelere okul yemeklerinin dağıtımı. Devlet okullarından gelen öğrenciler, Nisan 2020'de başlamak üzere üç ay boyunca aile gıda sepetleri alacaktır.
SOSYAL SİGORTA	• Sosyal güvenlik ve sosyal yardım ödemelerindeki zorunlu olan bazı şartlar 120 gün süreyle geçici olarak askıya alınmıştır. • Sağlık Sigortası Ulusal Tamamlayıcı Sağlık Kurumu, koronavirüs testini sağlık sistemine zorunlu tutmuştur. • Beneficio Emergencial de Manutenção do Emprego e Renda" programının tanıtılmasıyla, işçilerini şsizlik sigortası değeri etkilenmeyecektir. • Sosyal Güvenlik Primler iödemeleri ertelenmiştir.
İŞGÜCÜ PİYASASI	Uzaktan çalışma, bireysel tatil beklentisi, toplu tatil ödeneği verilmesi, istihdama bağlı olarak gerekli idari tıbbi muayenelerin askıya alınmıştır. Kısa çalışma uygulaması onaylanmış ve sonrasında haftada 45 saate kadar çalışarak telafi edilecektir. Beneficio Emergencial de Manutenção do Emprego e Renda: Hükümet, firmalar çalışmalarını 3 ay süreyle %25, %50 ve %70 oranında azaltacaktır.

Not: IMF (2021); ISSA (2021); Gentilini vd. (2020).

Tablo 3'e göre Covid-19 salgını ile mücadele kapsamında düzenlemeler incelendiğinde, hükümet mali destek paketi onaylanmıştır. Paket kapsamında sağlık harcamalarının genişletilmesi, savunmasız hanelere geçici gelir desteği, kayıt dışı ve düşük gelirli işçilere nakit transferleri, emeklilik ödemelerinin öne alınması, istihdam desteği harcamaları yer almaktadır. Sosyal yardım kapsamında nakdi yardımlar kapsamında ise kayıt dışı çalışanlar için nakdi destek, aile yardımı, sanat ve kültür çalışanları için acil durum ödeneği, engelli yaşlılar ve aşırı yoksul bireyler için koşulsuz nakit transferi yer almaktadır. Aile yardımı ailedeki kişi sayısına göre değişmektedir. Tek kişilik aileye yardım aylık 150,00 R\$'dır; birden fazla kişiden oluşan aileye, aylık 250,00 R\$; tek ebeveynli ve ailede on sekiz yaşından küçük en az bir çocuğu varsa aileye aylık 375 R\$ verilmektedir. Aynı yardımlar da yer almaktadır. Federal hükümet, yeni koronavirüs pandemisi sırasında nüfusun savunmasız kesimlerine gıda sepeti dağıtmaktadır. Yaklaşık 40 milyon öğrenciyi ve 150.000 okulu kapsayan 1,5 milyar R\$'lık bir bütçe onaylamıştır.

Devlet okullarından gelen öğrenciler, üç ay boyunca aile gıda sepetleri alacaktır. Yemek sepetleri evlerine teslim edilecektir (ISSA, 2021). İşgücü piyasası düzenlemeleri incelendiğinde ise uzaktan çalışma, bireysel tatil beklentisi, toplu tatil ödeneği verilmesi, istihdama bağlı olarak gerekli idari tıbbi muayenelerin askıya alınması, telafi çalışma ve kısa süreli çalışma uygulamaları ön plana çıkmaktadır.

Birleşik Krallık. Birleşik Krallık 23 Mart 2020’de kapanmaya giderken, hükümet pandemiye karşı koruma sağlamak için Coronavirus İş Tutma Planı, Serbest Meslek Gelir Destek ve acil durum değişiklikleri olmak üzere sosyal güvenlik sisteminde üç ana sosyal refah önlemi uygulamaya koymuştur. İşte tutma programı, salgın nedeniyle geçici olarak çalışmayan çalışanları desteklemek için Mart 2020’de başlatılmıştır. Personelin işverenleri tarafından geçici olarak izinli sayıldığı durumlarda, Birleşik Krallık hükümeti aylık 2.500 sterline kadar ücretlerin %80’ini ödemiştir (Machin,2021: 652). Mayıs 2020’den itibaren, Serbest Meslek Gelir Destek Programı serbest meslek sahiplerinin, toplamda 7.500 £ ile sınırlı olmak üzere, üç ay boyunca ticari kârın %80’i değerinde bir hibe başvurusunda bulunmalarına izin vermiştir. Birleşik Krallık, 20 Mart 2020’de, sosyal güvenlik sistemi için 7 milyar sterlinlik ek finansman açıklamıştır. Sosyal güvenlik sistemindeki en önemli değişikliklerin evrensel kredi, maluliyet, bakıcılar ve hastalık yardımlarında yapıldığı belirtilmiştir (Machin,2021: 652-653):

Tablo 4. Birleşik Krallık’ta Covid-19 Salgını ile Mücadele Kapsamındaki Düzenlemeler

EKONOMİK/MALİ DESTEK PAKETLERİ	- Birleşik Krallık Hükümeti, küçük işletmeleri COVID-19’da desteklemek için 20 milyon sterlinlik yeni fon açıklamıştır. - Sağlık acil durumu sırasında haneleri ve aileleri desteklemek için vergi ve harcama önlemleri açıklamıştır. - Hükümet, işletmelerin krediye erişimini kolaylaştırmak için üç ayrı kredi planı başlatmıştır. - Ticari kredi sigortası, dokuz ay boyunca geçerli olan Ticari Kredi Reasürans planı aracılığıyla 10 milyar sterline kadar devlet garantisi almıştır. - Hükümet inovasyon ve gelişmeyi sürdüren firmaları desteklemek için, hibeler ve krediler yoluyla 1 milyar sterlinlik bir paket uygulamaya koymuştur.
SOSYAL YARDIMLAR	Nakdi Yardımlar - Evden çalışan kişiler, elektrik ve ısınma faturalarını gibiden çalışanın ek masraflarını karşılamak için 144 £. - Birleşik Krallık hükümeti, Koronavirüs pandemisi sırasında kendilerini tecrit eden düşük gelirli işçilere nakit desteği - Ailelere destek programı Aynı Yardımlar - Okul kupon kampanyası. - Gıda Fonu Uygulaması
SOSYAL SİGORTA	- Yasal Hastalık Ödemesi sağlanması - Serbest meslek sahibi veya haftalık 118 £ Alt Kazanç Limitinin altında kazanan kişiler artık Evrensel Kredi veya Primli İstihdam ve Destek Tahsisi talep edebilmektedir.
İŞGÜCÜ PİYASASI	100’den fazla genç çırağın ücretlerini ödemek için 1 milyon sterlin ayırdı. Fon, 16 ile 20 yaşları arasındakilere sunulacaktır. - İşverenler, çalışmayan ve işten atılmak yerin eizne tabi tutulan ve maaş bordrosunda tutulan kişilerin ücretlerinin çoğunu karşılayacak bir hibeyle başvuracaktır. - Serbest Meslek Geliri Destek Programı Hibe Uzatması

- Coronavirüs İş Tutma Programı, çalışanların çalışmadığı saatler için mevcut maaşlarının %80'ini alması ve daha fazla ekonomik desteğin açıklanmasıyla *bir ay uzatıldı*.
- Devlet, normal çalışma saatlerinden daha az çalışan işçilerin ücretlerine katkıda bulunmaktadır.

Not: IMF 2021; ISSA 2021; Gentilini vd,2020.

Tablo 4'de Birleşik Krallık'ta Covid- 19 Salgını ile mücadele kapsamındaki düzenlemelere yer verilmektedir. Hükümet, ekonomik destekler adı altında küçük ve orta büyüklükteki işletmelere yardım yapmakta, sağlıkta acil durumlara karşısında ailelere destek sağlamaktadır. Ayrıca Hükümet, işletmelerin krediye erişimini kolaylaştırmak için üç ayrı kredi planı başlatmıştır. Serbest meslek sahiplerinin gelir vergisi ödemelerini altı ay ertelemiştir (IMF,2021). Evden çalışanlara faturalarını ödeyebilmeleri için nakit yardımlar yapmaktadır. Ayrıca testi pozitif çıkıp karantinadaki işçilere günlük 13-pound vermektedir. Hükümet, okul çağındaki 1,3 milyon çocuğun yemeklere erişmeye devam etmesini sağlamak için resmi olarak ulusal bir okul kupon kampanyası başlatmıştır. Okul çağındaki her çocuk için aynı yardımlar yapılmaktadır. Bu yardımlar çocuklara haftada 15 sterlinlik kupon verilmesi şeklinde olup bu kuponlar tüm büyük süpermarketlerde kullanılabilir (Gentilini vd,2020). Ayrıca aynı yardımlar kapsamında gıda fonu (70 milyon sterlin) uygulaması ile özellikle yaşlı insanlar ve ücretsiz okul yemeklerine güvenemeyecek ailelere yönelik gıda güvensizliği sorunlarını ele almaları için kamu, özel ve gönüllü sektörlerdeki kuruluşlara destek verilecektir (ISSA,2021). Sosyal sigorta uygulamalarında ise hastalık ödemeleri ve evrensel kredi veya primli istihdam ve destek tahsis yönünde uygulamalar ön plana çıkmaktadır. Hükümet, uygun yasal hastalık ödemesi imaliyetlerini geri ödeyerek küçük ve orta ölçekli işletmeleri ve işverenleri Covid-19 ile ilgili yasal hastalık ödemenin ekstramaliyetleriyle başa çıkmaları için destekleyecektir. Yasal hastalık ödeneği sağlanmakta ve düzenlemede kolaylaştırılmıştır. İşgücü piyasası düzenlemelerinde işten çıkarmaları önlemek için ücretlerin belirli kısmı için işverenler devlete hibe başvurusunda bulunabilmektedir. Serbest meslek sahiplerinin geliri destekleme programı ile serbest meslek çalışanlarına maddi destek sağlamaktadır. Serbest meslek sahiplerine, her biri Kasım 2020- Ocak 2021 ve Şubat 2021- Nisan 2021 arasını kapsayan üç aylık dönemler için geçerli olan iki hibe şeklinde destek sağlanmaktadır (ISSA, 2021).

Ülkede Covid 19 döneminde güzel bir gelişme yaşanmaktadır. İngiltere 2022'de Galler'de temel gelir uygulamasında pilot çalışma yapacaktır. Aslında temel gelir İngiltere'de 1800'lü yıllardan itibaren politik düzlemde tartışılmaktadır ancak henüz uygulaması gerçekleşmemiştir. 2010'da kabul edilen Evrensel Gelir (Universal Credit) programı evrensel temel gelire giden yolda en önemli adım olarak değerlendirilmektedir. Universal Credit uygulaması altı farklı sosyal yardım kalemi yerine bu sosyal yardımları alan kişilere aylık veya haftalık olarak yapılan düzenli nakdi yardımları ifade etmektedir (Seçkiner Bingöl, 2020). Araştırmanın, çalışan insanlar, işsizler ve çocuklar gibi bir dizi farklı insan grubunu içermesini ve temel bir gelire en çok ihtiyaç duyan alanlara odaklanması beklenmektedir (Morris,2021).

Almanya. Almanya, pandemi başlangıcından günümüze kadar toplam vaka sayıları sıralamasında dördüncü sırada yer almaktadır (WHO, 2022). Diğer ülkelerde olduğu gibi pandemi ile mücadele kapsamında Almanya'da çeşitli düzenlemelere gitmiştir. Tablo 5'de bu düzenlemeler yer almaktadır.

Tablo 5. Almanyada Covid-19 Salgını ile Mücadele Kapsamındaki Düzenlemeler

EKONOMİK/MALİ DESTEK PAKETLERİ	COVID-19 kriziyle mücadele etmek ve ardından toparlanmayı desteklemek için 156 milyar Euro (GSYH'nin %4,9'u) ve 130 milyar Euro tutarında olmak üzere (GSYH'nin %4'ü) iki ek bütçe kabul edilmiştir.
SOSYAL YARDIMLAR	Nakdi Yardımlar • Serbest çalışanlara, 3 ay boyunca doğrudan hibe sağlanması. • Ebeveynlere, çocuk başına 300 Euro'luk bir nakit yardım sağlanması • Almanya'nın 130 milyar €'luk ikinci teşviki, çocuk hibesi alan aileler için bir defaya mahsus 300 €'luk "çocuk ikramiyesi" içermektedir. • Düşük gelirli aileler ayda 185 €'ya kadar acil aile ek yardımı sağlanması.

-
- Okulların kapanması nedeniyle çocuklarına bakmak zorunda olan ve bu nedenle çalışamayan ebeveynler, altı haftaya kadar aylık net gelirlerinin %67'si kadar tazminat alabilmesi

Aynı Yardımlar

SOSYAL SİGORTA

- Merkel tarafından garanti edilen emekli maaşı artışı.
- Sigorta primlerinin ödeme desteği
- Sosyal koruma paketi.
- Serbest meslek sahipleri kısa çalışma ödeneğinden yararlanması
- Serbest meslek sahipleri kısa çalışma ödeneğinden yararlanması

İŞGÜCÜ PİYASASI

Kısa çalışma düzenlemesi

Not: IMF 2021; ISSA 2021; Gentilini vd.2020.

Tablo 5' e göre pandemi ile mücadele Almanya 156 milyar Euro ve 130 milyar Euro iki ek bütçe kabul etmiştir. Sosyal yardım, sosyal sigorta ve işgücü piyasası düzenlemelerinde geçici ve kolaylaştırıcı düzenlemelere yer verilmiştir. Nakdi yardımlarda Almanya'da COVID-19 nedeniyle gelir kaybeden ebeveynlere çocuk yardımlarına erişim kolaylaştırılmıştır. Çocuk yardımı (Kinderguschlag) için, 6 ay yerine bir aylık gelir belgesi gösterilmesi ile süreç basitleştirilmiştir. Ailelere "Acil Ek Yardım Tutarı" adı altında 185 Euro gelire, kiraya, ailenin büyüklüğüne ve çocukların yaşına bağlı olarak ödenecektir. Yardım, alıcılar için 6 ay boyunca otomatik olarak yenilenecektir. Covid-19 nedeniyle geliri düşen hak sahipleri de Acil Çocuk Yardımı (Notfall-KiZ) alma hakkına sahip olmaktadır Sosyal sigorta düzenlemeleri adı altında ise sosyal koruma paketi onaylanmıştır. Böylelikle sosyal güvenlik yardımlarına erişim kolaylaştırılmıştır. İşgücü piyasası düzenlemeleri adı altında ise işverenlerin normal olarak işgücü için ödemeleri gereken sosyal sigorta primlerinin ödeme desteği tamamı Federal İstihdam Bürosu tarafından sağlanmaktadır. Kurgararbeit düzenlemelerinin (kısa süreli çalışma) daha fazla genişletilmesi, şirketlerin çalışanları işten çıkarmak yerine onları işte tutmaları imkân vermektedir. Çalışanlar daha az saat çalışsa dahi 12 aya kadar işverenden maaşlarının %60'ını alacaktır ve sosyal sigorta primleri devlet tarafından ödenecektir. Çocuk sahibi olan işçiler ise maaşın %67'sini alacaktır (ISSA 2021; Gentilini vd.,2020). Serbest meslek sahipleri de dahil kısa çalışma ödeneğinden yararlanabilmektedir. Kısa çalışma ödeneğinin uzatılması hükmü, 12 aydan 24 aya kadar uzatılmıştır (ISSA, 2021).

Almanya'da sosyal koruma düzenlemeleri dışında, Berlin'de merkezi bulunan Ekonomik Araştırma Enstitüsü tarafından temel gelir uygulaması başlatılmıştır. Evrensel temel gelir projesi ile 2020 Ağustos ayından başlayarak Aralık 2024 yılına kadar, rastgele seçilen 1500 kişiye ayda 1.200 € dağıtılacaktır (Moreno, 2020).

Güney Kore. Covid-19 ekonomik gerilemesinin etkisi, Kore'nin işgücü piyasasının kendine has özelliklerinden dolayı Koreliler için ciddi zararlı olabileceği anlamına gelmektedir. Kore'de küçük serbest meslek sahibi işletmeler ve işgücünün payı olarak atipik işçiler, diğer OECD ülkelerinden çok daha fazladır. 65 yaş ve üstü kişiler, Mart 2020 itibariyle yüzde 15,8'dir. Bununla birlikte, 65 yaş ve üzerindeki tahmini yüzde 33,1'i çalışırken bile, Kore'de yaşlı yoksulluk oranı hemen hemen tüm diğer OECD ülkelerinden daha yüksektir. Pandeminin olası olumsuz etkilerine karşı, Kore'de yaşlı hane halkı için "kıdemli işler kuponu" verilmiş ve toplam 543.000 kişi yararlanmıştır. Ayrıca Kore'de yerel yönetimlerin bazıları geçici temel gelir uygulamıştır. Bu geçici temel gelir Kore'de "afet temel geliri" adıyla da bilinmektedir. Bireylere 4 ayda bir 236.000 KRW nakit desteği sağlanmıştır (Yeo ve Kim, 2020: 5-6). Tablo 6'da Güney Kore'de Covid-19 Salgını ile mücadele kapsamındaki düzenlemeler yer almaktadır.

Tablo 6. Güney Kore Covid-19 Salgını ile Mücadele Kapsamındaki Düzenlemeler

---

EKONOMİK/MALİ DESTEK PAKETLERİ

- 17 Mart'ta Ulusal Meclis, ilk 2020 ek bütçesini kabul etti. Ek bütçe, 10,9 trilyon KRW harcama içermektedir.

1 Temmuz 2021'de hükümet, 2021 için 33,0 trilyon won (GSYİH'nın yüzde 1,6'sı) değerinde önerilen 2. ek bütçeyi açıkladı.

SOSYAL YARDIMLAR

Nakdi Yardımlar

- İnşaat işçileri için yeni kurulan bir Acil geçim fonu kredi programı, Özel Bölgesel İstihdam Desteği Yardımı.
- Ailelere, evrensel program aracılığıyla 14.3 trilyon won (11.66 milyar \$) maliyetle acil afet yardımı alacak.
- Hükümet, çocuk bakımının kreşten evde bakıma geçmesi durumunda düşük gelirli haneler için nakit desteği.

Aynı Yardımlar

Düşük gelirli hanelere ve çocuk yardımı alan kişilere kuponlar sunulması.

SOSYAL SİGORTA

- Devlet istihdam sigortası programını 2025 yılına kadar tüm işçileri kapsayacak şekilde genişletti. Sanatçılar kapsama alındı.
- Sağlık sigortasının yabancıların COVID-19 kurtarmasında prim yardımı almaya hak kazandı
- Kore hastalara ücretsiz testler ve sonraki tedaviler sağlanması
- Düşük gelirli haneler ve küçük işletme sahiplerinin yükünü hafifletmek için sosyal sigortada indirim veya muafiyet sunacak.
- COVID-19 Salgınına Müdahale Destek Paketi, günde 50.000 won ödemeye birlikte 5 güne kadar çocuk bakım iznini kapsamaması.
- Genç işsizler için iş arayanların ödeneğini artırılması ve düşük gelirli hanelerden gelenler için 3 aya kadar ödeneklerin uzatılması.

İŞGÜCÜ PİYASASI

Çalışanları işte tutulması sübvansiyonunu. Geçici önlem üç aydır.

Not: IMF 2021;ISSA 2021; Gentilini vd.2020.

Tablo 6'ya göre Güney Kore'de nakdi yardımlar adı altında inşaat işçileri için Acil Geçim Fonu kredi programı oluşturulmuştur. Program kapsamında 100 bin işçiye, iki aya kadar olmak üzere ayda 500 bin KRW oranında "Özel Bölgesel İstihdam Desteği Yardımı" yapılmaktadır. Ayrıca hükümet, dört veya daha fazla üyesi olan hanelere 1 milyon won, üç kişilik hanelere 800.000 won, iki kişilik hanelere 600.000 won ve tek kişilik hanelere 400.000 won destek sağlamayı planlamaktadır. Sosyal sigorta önlemleri incelendiğinde, Kore hastalara ücretsiz testler ve sonraki tedaviler sağlamaktadır. Belirtilen düzenlemenin maliyeti merkezi ve yerel yönetimler ile sağlık sigortası kamu kuruluşu tarafından karşılanmaktadır. İstihdam ve Çalışma Bakanlığı çalışanları işte tutulması halinde sübvansiyon sağlamaktadır. Belirtilen önlem üç ay olmak üzere geçici bir uygulamadır (ISSA, 2021).

Güney Kore'de temel gelire benzer uygulamalar yer almaktadır. 2016 yılında Seongnam belediyesi tarafından Gençlik Temettüsü uygulaması ile temel gelir, 2017 cumhurbaşkanlığı seçimleri için adayların bir politika taahhüdü haline gelmiştir ve Gyeonggi eyalet hükümeti, Nisan 2019'da Gençlik Temel Gelirini uygulamaya koymuştur. Ancak özellikle Covid-19 döneminde belirtilen düzenlemeler arasında yer alan acil yardım geliri tartışmaları iyice artırmıştır. Hatta "Güney Kore, dünya çapında evrensel temel gelir programını tam anlamıyla uygulayan dünyadaki ilk ülke olabilir" tartışmaları yer almaktadır (YouandChoi, 2021). İktidardaki Kore Demokratik Partisi'nin 2022 başkanlık seçimleri için adayı olan Gyeonggi Valisi Lee Jae-Myung, temel geliri aşağıdaki şekillerde uygulamaya koyma sözü vermiştir. İlk olarak, 2023'ün ilk çeyreğinde tüm vatandaşlara tek seferlik 250.0002 KRW (yaklaşık 212 ABD Doları) ödeme yapılacaktır. İkinci olarak, gençlere 1 milyon KRW (yaklaşık 850 ABD Doları) ek ödenek sağlanacaktır. Üçüncüsü, beş yıllık görev süresi boyunca, üç ayda bir yılda dört kez toplam 1 milyon KRW sağlanacak. Dördüncüsü, süresi dolan yerel düzeyde nakit şeklinde temel gelir sağlanacaktır (Seung-ho, 2021).

Türkiye'de Pandemi Döneminde Uygulamalar. Türkiye'de ilk resmi korona vakası 11 Mart tarihinde açıklanmıştır. Pandemiyle mücadele kapsamında iktisadi krizden etkilenen vatandaşlara ve işletmelere yönelik mali desteklerin sağlanması yönünde gündem oluşturulmuştur. 18 Mart'ta açıklanan "Ekonomik İstikrar

Kalkanı Paketi” adı altında Türkiye’nin Covid-19 pandemisine karşı uygulamaya koyduğu mali desteklerin kapsamı belirlenmiştir.

Tablo 7. Türkiye'nin Covid-19 ile Mücadele Kapsamındaki Düzenlemeleri

EKONOMİK/MALİ DESTEK PAKETLERİ	• Türkiye’de hükümet 100 milyar liralık 'Ekonomik İstikrar Kalkanı' adlı paketi 18 Mart'ta açıkladı. • Nakdi yardım için 2 milyar TL’lik paketin devreye alınması • Geliri 5 bin liranın altında olan 6.7 milyon vatandaşa 40 milyar lira finansman desteği verilmesi.
SOSYAL YARDIMLAR	Nakdi Yardımlar • İhtiyaç sahibi 2 milyon 111 bin haneye 1.000 TL nakdi yardım • İşsiz kalanlara ve yardım talebinde bulunan 5.5 milyon aileye 1.000 TL yardım yapılması Yaşlı ve engellilere sosyal yardım, gelir kriteri ve ağır maluliyet aranmaksızın üç ay boyunca yapılacak. Aynı Yardımlar
SOSYAL SİGORTA	• En düşük emekli maaşı 1.500 liraya (232 \$) yükseltilecek • Türkiye’de kamu hastanelerinde hastalara yönelik koronavirüs tedavisi ve ilaçları ücretsiz hale getirilmesi • Sosyal güvenlik prim ödemeleri 6 ay uzatılması. • Hükümet çalışma yasalarında COVID-19 nedeniyle bazı değişiklikler yaptı. Bunlardan en önemlisi İşsizlik Sigortası Kanunu ile İş Kanunu’nda yapılan değişiklik.
İŞGÜCÜ PİYASASI	• Asgari ücret desteğinin işletme büyüklüğüne bakılmaksızın sürdürülmesi • Kamu sektöründe ve özel sektörde esnek ve uzaktan çalışma modelinin devreye alınması • İşten çıkarmaları önlemek için korona virüsten etkilenen iş yerlerinde çalışanlara yönelik olarak kısa çalışma ödeneğinin devreye alınması • Kısa çalışma ödeneği ile faaliyetlerini azaltan ya da durduran işletmelerde çalışan vatandaşlara 3 ay maaş desteği verilmesi • Salgın sırasında işten çıkarmaları engelleyen düzenleme üç ay daha uzatılacak. • Sağlık çalışanları 3 ay boyunca maksimum performans ödemelerini alacak ve 32.000 sağlık personeli daha işe alınacak

Not: Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı, Covid-19 Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi (2020), ISSA(2021).

Tablo 7’ye göre, Nakdi yardımlar kapsamında ihtiyaç sahibi ailelere aylık 1000 tl tutarında yardım, işsiz kalanlara ve yardım talebinde bulunanlara 1000 tl tutarında yardım yapılacaktır. Yaşlı ve engellilere yönelik sosyal yardım herhangi bir koşul aranmaksızın 3 ay boyunca yapılacaktır. Sosyal sigorta düzenlemeleri incelendiğinde ise emekli maaşı düzenlemesi yapılmıştır. Türkiye’de kamu hastanelerinde hastalara yönelik koronavirüs tedavisi ve ilaçları ücretsiz hale getirilmiştir, sosyal güvenlik prim ödemeleri uzatılmış, kısa çalışma ödeneğinden yararlanma için gereken 600 ve 120 gün koşulları Covid-19 süresince sırasıyla 450 ve 60 güne düşürülmüştür. İşgücü piyasası düzenlemesine bakıldığında ise, asgari ücret desteği uygulamasına devam edilmesi, esnek ve uzaktan çalışma getirilmesi, işten çıkarma yasağı getirilmesi, sağlık çalışanlarına performans ödemesi ve sağlık çalışanı istihdamı sağlanması yer almaktadır.

Pandemi döneminde nakdi desteğini artıran Türkiye’de de evrensel temel gelir uygulamasına geçilebilir mi sorusuna Beken (2021) çalışmasında “ Dünya üzerinde temel gelir pilot projelerini hayata geçiren örneklere bakıldığında milli gelir düzeyinden bağımsız olarak her bir gelir grubu kategorisindeki ülkede kendine yer

bulduğu görülmektedir. Dolayısıyla sadece gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere özgü olduğu söylenemeyecektir. Sosyal harcamaların GSYH içindeki payı, harcama türlerinin niteliği nve kapsamı, temel gelirin nasıl uygulanabileceği noktasında yol gösterici olabilecektir. Böylelikle, tam ya da kısmî bir temel gelir yapısından hangisi ile hareket edilebileceği ve maliyetlerin büyüklüğü daha net bir şekilde ortaya çıkarılabilecektir” şeklinde belirtmektedir.

Sonuç

Evrensel temel gelir, herhangi bir gelir testine gerek duymadan veya herhangi bir çalışma yapmadan tüm bireylere koşulsuz olarak garanti edilen bir gelir olarak karşımıza çıkmaktadır. Temel gelirin belirleyici özellikleri ise periyodik olması, nakit ödenmesi, bireysel olması, evrensel ve koşulsuz olmasıdır. Temel gelir tartışmalarının çıkış noktası temel güvence olması bilinmesine rağmen birçok ülke sosyal güvenlik sistemlerine dâhil etmemektedir. Bunun temel sebebi ise ülkelerin, temel gelir ödemelerinin finansman zorluğu ve temel gelirin bireyler üzerinde tembellik yaratacağı gibi önyargılı bakış açısıdır.

Covid-19 salgını ile ülkeler çeşitli düzenlemelere gitmişlerdir. Başlangıçta birçok ülke pandeminin yaratacağı ekonomik etkilere karşı temel gelir uygulamasını gündemine koysa da sonrasında belirtilen alanlarda alternatif sosyal koruma uygulamalara geçilmiştir.

Peki neden temel gelire geçilmelidir? ABD, Brezilya, Birleşik Krallık, Almanya, Güney Kore, Kenya ve Türkiye üzerinde yapılan bu çalışmada, ülkelerin ekonomik durumları, nüfusu, gayri safi milli hasılası vb. durumları birbirinden farklı olsa da pandemide bu ülkelerde ortak görülen uygulama sosyal koruma önlemlerini arttırma, sağlık, sosyal güvenlik ve işgücü piyasasına yönelik kapsamları ve dezavantajlı duruma düşen özellikle alt gelir gruplarına yönelik ailelere, serbest meslek sahibi olanlara destekler sağlanmaktadır. Pandemi düşünüldüğünde çalışanlar işlerini kaybettiğinde, hükümetin tepki vermesi daha uzun zaman alacaktır. Bireylere temel bir gelir sağlanması durumunda olası kriz anında, çeşitli kurumlara başvurmaksızın barınma, yiyecek ve benzeri şeyleri karşılayabilme konusunda sorun yaşamayacaklardır. Bunun sonucunda bireylere güvende olmalarını, temel ihtiyaçlarını karşılama ve onurlu bir insan hayatı yaşamalarını sağlamanın bir yolu da oluşturulacaktır. Aynı zamanda temel gelir sağlanması yoksullukla mücadele önlemi de olacaktır. Evrensel temel gelir alt gelir grubuna yardım sağlamanın tek yolu elbette değildir. İncelenen ülkelerde pandemi öncesi ve pandemi sırasında çeşitli sosyal yardım programları, sağlık hizmetleri, çeşitli sübvansiyonlar yer almaktadır. Ancak bu programlardan yararlanma koşullarının zorluğu ve bürokratik engellerle karşılaşmaktadır. Sosyal damgalama nedeniyle yardım başvurusunda bulunmayan bir kesim de mevcuttur. Ayrıca hükümetlerin şu anki uyguladıkları sosyal koruma önlemlerinden özellikle sosyal yardımlardan yararlanan kişiler, girdikten sonra onları kaybetmemek için her türlü çabayı gösterebilir. Gelir artışı olursa bazı haklardan yararlanamayacağını düşüncesi daha iyi işler bulmaktan veya daha fazla saat çalışmaktan kaçmalarına neden olabilir. Evrensel bir program olan, herhangi koşul aranmaksızın düzenli olarak ödenen temel gelir ile ise tam olarak kapsam boşluklarını ve dışına itilmeleri önlemek mümkündür. Özellikle Covid-19 döneminde ortaya çıkan savunmasız nüfuslardan olan düşük ücretli işçilerin izne çıkarılması veya işten çıkarılması, çalışma saatlerinin azalmasıyla karşı karşıya kalan işçileri, okulların kapalı olması ve bakım düzenlemelerinin artık mevcut olmaması nedeniyle işçilerin izin almak zorunda kalması, serbest meslek sahibi ve sanatçılar için geçerli olacaktır. Pandeminin etkileri ele alınırken aile içi şiddetin arttığını gösteren çalışmalara yer verilmiştir. Sadece pandemi döneminde değil öncesinde de şiddet mağdurlarının kendilerini veya çocuklarını destekleyecek araçlardan yoksun olmaları, onları şiddete katlanır hale getirebilmektedir. Temel gelir sağlarsa, mağdurlara bağımsız bir gelir kaynağı sağlayarak bu bağdan kurtulmalarına yardımcı olunabilir.

Çalışmada incelenen ülkelere Kenya’da Covid-19 salgını döneminde temel gelir uygulamasında toplum içinde düşük düzeyde de olsa olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir. ABD’de Alaska’da uygulanan ve tam bir temel gelir uygulaması sergilenen düzenleme ile her yıl her yıl 15.000 ila 25.000 Alaskalı’nın yoksulluktan uzak tutulduğu ortaya konulmaktadır. ABD’de pandemi döneminde ayrıca örnek bir proje olarak Denver Temel Gelir Projesi uygulaması başlatılmıştır. Brezilya, Bolsa Familia programı ailelere ödenek sunsa da evrensel temel gelir değildir. Ülkede, pandemide evrensel bir temel gelir fikrinin teoriyi pratiğe dönüştürmek için kampanya başlatılmıştır. Birleşik Krallık’ın Covid 19 döneminde dikkate değer bir gelişme yaşanmaktadır. Galler’de temel gelir uygulamasında pilot çalışma başlatacaktır. Almanya’da sosyal koruma düzenlemeleri dışında, Berlin’de merkezi bulunan Ekonomik Araştırma Enstitüsü tarafından temel gelir uygulaması başlatılmıştır. Güney Kore’de Covid-19 döneminde yürürlüğe konan acil yardım geliri temel gelir tartışmalarını iyice arttırmıştır. İktidardaki Kore

Demokratik Partisi'nin 2022 başkanlık seçimleri için adayı olan Gyeonggi Valisi Lee Jae-Myung, temel geliri uygulamaya koyma sözü vermiştir. Türkiye ve belirtilen ülkelerde kısa süreli çalışma, uzaktan çalışma, telafi çalışması, sosyal güvenlik prim teşvikleri ve prim ödemeleri erteleme, aynı ve nakdi yardımlar, işsizlik ve kısa çalışma ödeneği düzenlemeleri, işten çıkarma yasakları vb. uygulamalar alternatif uygulamalar olarak karşımıza çıkmakta ve geçici olarak düzenlenen uygulamalardır. Bu uygulamalar kısa vadede vatandaşların lehine olsa da Covid-19 salgını sonrasında veya salgının azalması durumunda ülkelerde olası ekonomik kriz ve dalgalanmalarda uzun vadede etki sağlaması söz konusu değildir. Kısa çalışma, hükümetlerin işten çıkarma yasaklarının kaldırılması ile Covid-19 salgını döneminde olumsuz etkilenen işletmeler, küçülmeye gideceklerdir. Sonuç itibarıyla de temel gelir gibi sürekli bir geliri olmayan vatandaşlar bilhassa işgücü, geçim sıkıntısı ile karşı karşıya kalacaklardır. Hatta Dünya Bankası Raporu'nda belirtildiği gibi alt gelir grubunda yer alan kesim daha fazla etkilenecek ve yoksulluk artacaktır. Tüm bunların sonucu ise sosyal ve psikolojik sorunlara da neden olması mümkündür. İncelenen ülkeler doğrultusunda, ülkelerin vatandaşlarına insan onuruna yaraşır bir yaşam sağlayabilmeleri ve Covid-19 salgını gibi bulaşıcı hastalıklar, olası doğal afetler, ekonomik kriz vb. durumlarda vatandaşlarını olumsuz etkilenmesini en aza indirmede ya da önlemede evrensel temel gelir uygulaması deneyimleri olumlu görülmektedir. Her ne kadar temel gelirin finansmanı konusunda ikilemler yaşansa da ülkelerin sosyal politika ve sosyal güvenlik sistemleri kapsamında evrensel temel gelir uygulamasını eklemeleri yerinde bir uygulama olacaktır. Nitekim alternatif sosyal koruma önlemlerine yönelen ülkelerin özellikle halen daha evrensel temel geliri gündemlerine almaya çalışmalarını, yeni pilot çalışmalar başlatmalarında sistemlerinde böyle bir uygulamaya ihtiyacı olduğunu göstermektedir. Pandemi sırasında hükümetler olağanüstü bir ölçekte harcama yapmaya istekli olduklarını göstermişlerdir. Bu nedenle temel gelir sağlama meselesi maliyetinin karşılanabilirlikten çok siyasi irade meselesi olduğu da görülmektedir (Standing,2020:6).

Kaynakça

- Abdoul-Azize H.T & El Gamil, R. (2021). Social Protection as a Key Tool in Crisis Management: Learnt Lessons from the COVID-19 Pandemic. *Glob Soc Welf*, 8:107–116.
- Alradhawi, M. (2020). Effects of the COVID-19 pandemic on mental well-being amongst Individuals in society. A letter to the editor on The socio-economic implications of the coronavirus and COVID-19 pandemic: A review", *International Journal of Surgery*, 78, 147–148.
- Baldwin, R & Tomiura, E. (2020). Thinking ahead about the trade impact of COVID-19. in (ed) *Richard Baldwin and Beatrice Wederdi Mauro, Economics in the Time of COVID-19*, CEPR Press, p 59-73.
- Baldwin, R., & Wederdi Mauro, B. (2020). *Economics in the Time of COVID-19*, CEPR Press, London.
- Banerjee, A., I Faye, M., Krueger, A., Niehaus, P. & Suri, T. (2020). Effects of a Universal Basic Income during the Pandemic., *Working paper*, https://econweb.ucsd.edu/~pniehaus/papers/ubi_covid.pdf.
- Beken, H.G. (2020). 21. Yüzyılda (Evrensel) Temel Gelir Tartışmaları. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 42(2): 180-201.
- BIEN (2021). *About Basic Income*. <https://basicincome.org/about-basic-income/> E.T. 15.05.2021.
- Bidadanure, J.U. (2019). The Political Theory of Universal Basic Income. *Annu. Rev. Political Sci*, 22:481–501.
- Boessenkool, K. (2020a). *In Normal Times, Universal Basic Income is a Bad Idea. But it's the Wisest Solution for COVID - 19 Economic Strain*. The Globe and Mail. 19 Mart 2020
- Boessenkool, K. (2020b). *Policy Challenges During a Pandemic*. 7 Nisan 2020, Max Bell School of Public Policy. <https://www.mcgill.ca/maxbellschool/article/articlespolicy-challenges-duringpandemic/briefing-crisis-basic-income>, E.T.05.10.2022
- Boso, A., Larrinaga, I. & Vancea, M. (2005). *Basic Income For Immigrants Too*,
- Carlsson-Szlezak, Philipp, Reeves, M. & Swartz, P. (2020a). Understanding the Economic Shock of Coronavirus. *Harvard Business Review*,
- Carlsson-Szlezak, Phillip, Reeves, M. & Swartz, P. (2020b). *What Coronavirus Could Mean for the Global Economy*.

- Coelho, A. (2020). *Brazil: the National Senate Approves Emergency Basic Income*. [Brazil: the NationalSenateapprovesEmergency Basic Income | BIEN — Basic Income Earth Network](#), 20.11.2021.
- Çetinkaya, G. Ve Akar, S.(2021). *Covid-19 Salgınında Koşulsuz Temel Gelire Alternatif Geçici Temel Gelir: Çözüm Olabilir Mi?*. 12. International Conference on Political Economy (ICOPEC2021@Manisa) Impacts of COVID-19 on Societies and Economies June 24-26, 2021, Manisa, Turkey | [www.icopec.org](#)
- Çolak, Ö. F. (2020). Salgına karşı ekonomik önlemler artmalı. *İktisat ve Toplum Dergisi*, 10 (114):18-23.
- D’Mello J.F. (2019). Universal Basic Income and Entrepreneurial Pursuit in an Autonomous Society. *Journal of Management Inquiry*, 1– 5 [sagepub.com/journalsPermissions.nav](#) DOI: 10.1177/1056492619827381.
- Doi: 10.1596/978-1-4648-1602-4. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO
- Donavan, M.P. (2021). *Denver Basic Income Project Started With Tesla [TSLA] Gains*, [Denver BasicIncomeProject Startedwith Tesla \[TSLA\] Gains -CleanTechnica](#), 20.12.2021.
- Eckas, A. (2021). *Examining Universal Basic Income In Kenya*, <https://borgenproject.org/universalbasic-income-in-kenya/E.T.05.07.2021>.
- Gentilini U, Almendi M., Dale P., Lopez A.V, Mujica, I.V., Quintana, R. &Zafar, U.(2020). Social Protection and Jobs Responses to COVID-19: A Real-Time Review of Country Measures. *Livingpaperversion* 11 (June 12, 2020)
- Ghatak, M. andManiquet, F. (2019). Universal Basic Income: Some Theoretical Aspects. *Annu. Rev. Econ.* 11:895–928.
- <https://basicincome.org/bien/pdf/IrkusFinalVersionFullPaper.pdf>E.T.05.03.2022
- <https://Doi.Org/10.1057/S41599-021-00760-7>.
- <https://hbr.org/2020/03/understanding-theeconomicshock-of-coronavirus>
- <https://hbr.org/2020/03/what-coronavirus-could-mean-forthe-global-economy>.
- https://www.theglobeandmail.com/opinion/article-in-normal-timesuniversal-basic-income-is-a-bad-idea-but-its-the/?utm_source=Shared+Article+Sent+to+User&utm_medium=Email:+Newsletters+/+E+Blasts+/+etc.&utm_campaign=Shared+Web+Article+Links, E.T.05.10.2022.
- <https://www.theguardian.com/society/2021/may/14/wales-to-launch-universal-basic-incomepilotscheme#:~:text=A%20pilot%20universal%20basic%20income,%2C%20Mark%20Drakord%2C%20has%20revealed.&text=Under%20a%20UBI%20system%2C%20every,the%20asic%20cost%20of%20living,> 02.01.2022.
- ILO (2021). *ILO Gözlem COVID- 19 ve Çalışma Yaşamı*. 7. Baskı https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-/europe/---ro-geneva/---ilo_ankara/documents/briefingnote/wcms_769693.pdf, 11.10.2021
- IMF (2021). *Policy Responses To Covid-19*. <https://www.imf.org/en/Topics/imf-andcovid19/Policy-Responses-to-COVID-19>, 11.10.2021
- ISSA (2021). *Coronavirus country measures*. <https://ww1.issa.int/coronavirus/country-measures>, 10.10.2021
- Johnson, A.F & Roberto, K.J. (2020). The COVID-19 pandemic: Time for a universal basic income. *Public Admin Dev.* 2020;1–4. [wileyonlinelibrary.com/journal/pad](#) <https://doi.org/10.1002/pad.1891>.
- Kagel, M.(2022). *Universal Basic Income in Germany*.<https://www.aicgs.org/2022/09/universal-basic-income-in-germany/#:~:text=UBI%20in%20German%20Politics&text=In%202021%2C%20the%20Gres%20were,of%201%2C200%20euros%20a%20month> E:T.05.10.2022.
- Kildal N. &Kuhnle S. (2005). *Normative Foundations of the Universal Welfare State*.Routledge, London.

- Knight, P. (2021). *The Denver Basic Income Project: A Privately Funded Initiative Focused on the Homeless*. [The Denver Basic Income Project: A Privately Funded Initiative Focused on the Homeless | BIEN Basic Income Earth Network](#), 02.01.2022.
- Kochhar, R. (2020). *Unemployment rose higher in three months of COVID-19 than it did in two years of the Great Recession*. [How U.S. unemployment during COVID-19 compares with Great Recession | Pew Research Center](#), 20.02.2022.
- Laurinavičius, A. Ve Laurinavičius, A. (2016). The Concept of Basic Income: Global Experience and Implementation Possibilities in Lithuania, *Business, Management and Education*, 14(1), 50–63.
- Lavinas, L. (2020). *Brazil: COVID-19, UBI, and ultraliberalism*, [Brazil: COVID-19, UBI, and ultraliberalism | BIEN — Basic Income Earth Network](#), 20.12.2021.
- Leach, M., MacGregor, H., Scoones, I., & Wilkinson, A. (2021). Post-pandemic transformations: How and why COVID-19 requires us to rethink development. *World Development*, 138 (2021) 105233, p1-11.
- Levine, D. I. & McKibbin, W. (2020). Simple steps to reduce the odds of a global catastrophe. The Brookings Institution **aktaran** McKibbin, W ve Fernando, R. (2020). *Edit. The economic impact of COVID-19. Economics in the Time of COVID-19*, CEPR Press.
- Livington, A. (2022). *Pros and Cons of Universal Basic Income*. <https://www.moneycrashers.com/prosandcons-universal-basic-income/>. E.t.05.10.2022.
- Machin, R. (2021). COVID-19 and the temporary transformation of the UK social security system. *Critical Social Policy*, Vol. 41(4): 651–662.
- Martin, J. M. (2020). *Constitutionality Of Basic Income In Germany*. ERAZ 2020 Conference Proceedings The 6th International Scientific Conference DOI: <https://doi.org/10.31410/ERAZ.2020.295>.
- McKibbin, W ve Fernando, R. (2020). The economic impact of COVID-19. *Economics in the Time of COVID-19 Edited by Richard Baldwin and Beatrice Wederdi Mauro*, CEPR Press.
- Moreno, A.M., (2020). "Policy Responses to Covid-19 in Latin American Countries: A Universal Basic Income. *Gaceta Médica De Caracas*, 128(2): 172-187.
- Morris, S. (2021). *Wales to launch pilot universal basic income scheme*.
- Nettle, D., Johnson, E., Johnson, M & Saxe, R. (2021). Why has the COVID-19 pandemic increased support for Universal Basic Income?. *Humanities And Social Sciences Communications* 8:79
- Noguera, J.A. (2001). Some Prospects for Basic Income Scheme in Spain. *South European Society & Politics*, Vol.6, No.3 pp.83-102.
- Patel, S.B. & Kariel J. (2021). Universal basic income and covid-19 pandemic. *BMJ*; 372: n193 | doi: 10.1136/bmj.N.193.
- Phelan, A. L., Katz, R., & Gostin, L. O. (2020). The novel coronavirus originating in Wuhan, China: challenges for global health governance. *JAMA*. 323(8):709-710. doi:10.1001/jama.2020.1097.
- Prabhakar, R. (2020). Universal Basic Income and Covid-19: Is A Basic Income Both Affordable and Desirable?. *IPPR Progressive Review*, Volume 27(1): 106-113.
- Reed, K. P. & Schulteis, M. P. (2020). President Trump Signs Into Law the Coronavirus Aid, Relief, and Economic Security (CARES) Act. *The National Law Review*, <https://www.natlawreview.com/article/president-trump-signs-law-coronavirus-aid-relief-and-economic-security-cares-act> E:T 05.12.2021
- Seçkiner Bingöl, E. (2020). Covid-19 Pandemisi Sonrası Evrensel Temel Gelir Tartışması: Zamanı Geldi Mi??. *Tesev Değerlendirme Notları*- 2020/5.
- Seung-Ho, B. (2021). Recent Issues Facing Social Security in South Korea, *Issue Paper Series: Labour and Society*.

- Standing, G. (2016a). *Basic Income: And How We Can Make It Happen*. A Pelican Introduction. Standing, G. (2016b). Temel Gelir: Küreselleşen Dünyada Yoksullukla Bir Mücadele Yöntemi *derleyen Ayşe Buğra, Çağlar Keyder, Bir Temel Hak Olarak Vatandaşlık Gelirine Doğru*, İletişim Yayınları, s.17-37.
- Standing, G. (2020). The Case for a Basic Income Opening Essay for GTI Forum Universal Basic Income: Has the Time Come? *Gtu Forum Opening Essay*.
- Standing, G. (2021). *Welsh Government Commitsto Basic Income Pilot*. [Welsh Government Commitsto Basic Income Pilot | BIEN — Basic Income Earth Network](https://www.welsh.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachmentatachment/131222/welsh-government-commitsto-basic-income-pilot-2021.pdf), 20.12.2021.
- Sutkowski, L. (2020). Covid-19 Pandemic; Recession, Virtual Revolution Leading to De globalization?. *Journal of Intercultural Management* Vol. 12 | No. 1 | March 2020 | pp. 1–11 DOI 10.2478/joim-2020-0029.
- Telles, P. (2020). *COVID-19: Brazil Implements Basic Income Policy Following Massive Civil Society Campaign*. <https://www.opendemocracy.net/en/democraciaabierta/covid-19-brazil-implements-basic-income-policy-following-massive-civil-society-campaign>, 20.12.2021.
- Türk, A, Bingül, B. A., ve Rengin, A. K. (2020). Tarihsel süreçte yaşanan pandemilerin ekonomik ve sosyal etkileri. *Gaziantepe University Journal of Social Sciences*, 19(COVID-19 Special Issue), 612-632.
- Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı (2020). *Covid-19 Ekonomik İstikrar Kalkamı Paketi*. <https://www.isim.org.tr/content/upload/attached-files/covid19ekonomik-istikra20200414170956.PDF>
- Van Parijs, P. (2006). Basic Income: A Simple and Powerful Idea for the Twenty-First Century. In B. Ackerman, A. Alstott and P. Van Parijs (eds.) *Redesigning Distribution*. New York: Verso.
- Ward, L. (2021). *The pros and cons of universal basic income*. <https://college.unc.edu/2021/03/universal-basic-income/>
- WHO (2022). *Coronavirus (COVID-19) Dashboard* <https://covid19.who.int/> E.T. 30.10.2022
- Wispelaere, D.J., Morales, L., (2021). Emergency Basic Income during the Pandemic. *Cambridge Quarterly of Healthcare Ethics*, 30: 248–254
- Worldbank (2020). *Poverty and Shared Prosperity 2020: Reversals of Fortune*, Washington, DC: World Bank.
- Yamasaki, N & Rodopoulos, F. (2021). Emergency Aid: The Brazilian response to an unprecedented challenge. in *What's next for social protection in light of COVID-19: country responses Policy in Focus*, Volume No. 19, Issue No. 1, March 2021 p.20-21.
- Yeo, E.G., Kim, A. S., (2020). Emergency Support Measures in Response to Covid-19. *Korea Institute for Health & Social Affairs, Research in Brief*, No: 2020-08: 1-8.

EXTENDED SUMMARY

The Covid-19 epidemic, which spread rapidly all over the world, created shock waves in societies and economies around the World. The effects of the disease and the effects of measures to control it have raised new questions about development, past, present and future for epidemic preparedness. Countries have taken measures such as full closure and partial closure to control the disease until a vaccine is found. The spread of the Covid-19 pandemic and the economic activity restrictions imposed to contain its spread have threatened the livelihoods of many of the poorest, most vulnerable families in the world. To respond to this unprecedented global crisis, governments around the world have significantly expanded their social safety net programs. Cash transfers account for a large part of this expansion. Infact, policy makers have included discussions on whether a universal basic income can be provided on their agendas. The main purpose of this study is to reveal whether the universal basic income, which is on the agenda of the countries during the pandemic period, can be applied or not. In line with the stated purpose, it is discussed whether the provision of universal basic income or alternative basic social protection practices can minimize the negative impact of the Covid-19 epidemic on the economy of households or individuals. It also focuses on what kind of protection measures countries should take for their citizens against possible economic shocks after the pandemic. While the study is being carried out, the examples of countries that include universal basic income or the closest implementation regulations, take universal basic income into its agenda and apply basic social protection are examined and concluded. The country samples were taken from the USA, Brazil, United Kingdom, Germany and South Korea, which are among the countries with the highest number of cases in total since the pandemic began, according to the World Health Organization data, which apply universal basic income and temporary basic income or include it in the basic income discussion. In addition, the example of Kenya, a country that draws attention with its universal basic income application, was chosen.

In addition, the policies implemented during the pandemic period in Turkey are also included. Unlike the studies mentioned in the literature, in this study, the scope of country studies was selected and expanded differently.

As a result, it has been revealed that long-term applications will be more effective instead of short-term applications in the applications of countries to protect their citizens in cases such as Covid-19, disease, economic crisis, natural disaster. In particular, it is concluded that the basic income application should now be included the social security systems of the countries.

Applications such as short-term work, remote work, compensatory work, social security premium incentives and postponing premium payments, in-kind and cash benefits, unemployment and short-time working allowance regulations, and dismissal bans appear as alternative applications in Turkey and the specified countries and are temporary applications. Although these practices are in favor of the citizens in the short-term, they do not have a long-term effect in the possible economic crises and fluctuations in the countries after the Covid-19 epidemic or in case the epidemic decreases. With their moval of short-time working and there moval of the dismissal bans of the governments, the businesses that were adversely affected during the Covid-19 epidemic will down size. As a result, citizens who do not have a permanent income such as basic income, especially labor force, will face financial difficulties. Infact, as stated in the World Bank Report, the lower income group will be more affected and poverty will increase. The result of all these will also cause social and psychological problems. The best practice that will prevent countries from negatively affecting their citizens in cases such as infectious diseases such as the Covid-19 epidemic, possible natural disasters, and economic crisis can be a universal basic income application. Therefore, it would be appropriate for countries to add the universal basic income application within the scope of their social policy and social security systems. As a matter of fact, the fact that countries that turn to alternative social protection measures are still trying to include universal basic income on their agenda shows that they need such an application in their systems to initiate new pilot studies. During the pandemic, governments have demonstrated their willingness to spend on an extraordinary scale. For this reason, it is seen that the issue of providing basic income is very much a matter of political will.